

kwartalnik pedagogiczno-społeczny
DIALOG EDUKACYJNY

DIALOG EDUKACYJNY RODNIIP "WOM" RYBNIK

Kwartalnik pedagogiczno-społeczny

RODNIIP "WOM" RYBNIK

Dyrektor

mgr Sylwia Bloch
kz@wom.edu.pl

Wicedyrektor

mgr inż. Jadwiga Garcorz
prof@wom.edu.pl

Pracownia doskonalenia i dydaktyki:

mgr Alicja Krawczyk
hum@wom.edu.pl
mgr Anna Ogrodnik
eko@wom.edu.pl
mgr Małgorzata Pyszny
m.pyszny@wom.edu.pl
mgr Wioleta Dudziak-Radecka
w.dudziak-radecka@wom.edu.pl
mgr Anna Krzyżanowska
a.krzyzanowska@wom.edu.pl
dr Urszula Warczok
u.warczok@wom.edu.pl
mgr Mirela Szymczak
m.szymczak@wom.edu.pl
mgr Anna Wodecka
a.wodecka@wom.edu.pl
mgr Ewa Majchrzak
e.majchrzak@wom.edu.pl
mgr Sabina Synowiec
s.synowiec@wom.edu.pl

Pracownia wspierania kadry kierowniczej i doradztwa metodycznego:

mgr Mariola Gajek-Czapla
pedagogika@wom.edu.pl
mgr Alojzy Zimończyk
geo@wom.edu.pl
mgr Jolanta Grzesiak
wp@wom.edu.pl

Pracownia edukacji informatycznej i nauczania na odległość:

mgr Tomasz Stadnicki
it@wom.edu.pl
mgr Sabina Ficek
s.ficek@wom.edu.pl

Pracownia informacji pedagogicznej i wydawnictw:

dr Edward Karolczuk
e.karolczuk@wom.edu.pl

RODNIIP "WOM" RYBNIK

Regionalny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli i Informacji Pedagogicznej "WOM" w Rybniku jest jedną z pięciu w województwie publicznych placówek doskonalenia nauczycieli.

PROMUJEMY INNOWACYJNOŚĆ ...

Promujemy innowacyjność, nowoczesne metody nauczania, techniki i technologie, nowinki edukacyjne i autonomię pracy nauczyciela, pozostając w zgodzie z priorytetami Ministra Edukacji Narodowej, Śląskiego Kuratora Oświaty, standardami Rady Europy, pogłębiając nasze pasje i wytyczając nowe ścieżki.

POMAGAMY NAUCZYCIELOM ...

Pomagamy nauczycielom, dyrektorom szkół, radom pedagogicznym i doradcom metodycznym we wprowadzaniu nowego wymiaru do polskiej edukacji oraz podniesieniu jakości i efektywności nauczania, oferując szkolenia na najwyższym poziomie merytorycznym, dydaktycznym i technicznym.

ZAPEWNIAMY ORGANIZACJĘ ...

Zapewniamy organizację różnorodnych form współpracy oraz wymiany doświadczeń, w tym konferencji i seminariów.

ZASPAKAJAMY I ROZWIJAMY ...

Zaspakajamy i rozwijamy potrzeby czytelnicze nauczycieli i innych pracowników pedagogicznych oraz oświatowych.

DIALOG EDUKACYJNY
Wydawca: Regionalny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli i informacji Pedagogicznej „WOM” w Rybniku
tel. /fax: 032 424 74 72

Redaguje zespół konsultantów RODNIIP "WOM"
redaktor prowadzący :
Edward Karolczuk
korekta:
Alicja Krawczyk

Adres redakcji:
RODNIIP "WOM" RYBNIK
44-270 Rybnik, ul. Parkowa
4A, tel.: 032 424 73 84, fax:
032 424 74 72, e-mail:
info@wom.edu.pl

Redakcja nie zwraca materiałów niezamówionych i zastrzega sobie prawo dokonywania skrótów w nadesłanych tekstach. Za treść ogłoszeń redakcja nie odpowiada

PEDAGOGICZNA BIBLIOTEKA WOJEWÓDZKA W RYBNIKU

Biblioteka posiada bogaty księgozbiór naukowy i popularnonaukowy, ze szczególnym uwzględnieniem nauk pedagogicznych, psychologicznych i socjologicznych.

GROMADZIMY LITERATURĘ Z ZAKRESU:

- pedagogiki, psychologii i nauk pokrewnych, materiały dotyczące problematyki oświatowej regionu,
- metodyki nauczania, podręczniki do nauki języków obcych, lektury szkolne oraz programy nauczania,
- nauk społecznych,
- literaturę piękną polską i dzieła klasyki światowej,
- materiały dotyczące edukacji regionalnej, edukacji europejskiej, edukacji ekologicznej.

CZYTELNIA

Warsztat informacyjny czytelnicy tworzą katalogi: alfabetyczny i rzeczowy oraz kartoteka zagadnieniowa tworzona z autopsji na bazie prenumerowanych czasopism m. in.: regionalna, dydaktyczna, wychowawcza, ekologiczna, literacka.

Posiadamy zbiór programów edukacyjnych zarejestrowanych na kasetach wideo z różnych dziedzin wiedzy. Materiały te służą nauczycielom i studentom w realizacji procesu dydaktycznego i wychowawczego.

INTERNETOWE CENTRUM INFORMACJI W RYBNIKU

W Internetowym Centrum Informacji Multimedialnej znajdują się 4 komputery i urządzenie wielofunkcyjne (drukarka i skaner). Korzystanie z Internetu i pakietu Microsoft Office jest bezpłatne.

CZYTELNICZY

Z zasobów biblioteki korzystają nauczyciele, studenci oraz wszyscy zainteresowani problemami oświaty i kształcenia.

DZIAŁALNOŚĆ EDUKACYJNO- METODYCZNA:

- promowanie edukacji czytelniczej, medialnej,

- wspieranie nauczycieli w realizacji ścieżek edukacyjnych; edukacja regionalna, europejska, ekologiczna.

DZIAŁALNOŚĆ INFORMACYJNO- BIBLIOGRAFICZNA:

- opracowanie wykazów nowości, opracowanie zestawień bibliograficznych,
- przygotowanie wystaw tematycznych i okolicznościowych.

ADRESY BIBLIOTEK

Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Rybniku

44-200 Rybnik, ul. Chrobrego 27
tel./ fax: 032 422 20 59

e-mail: pbwrybnik@wom.edu.pl

www.wom.edu.pl/biblioteka/rybnik

godziny otwarcia:

pn - cz od 08:00 do 18:00

pt od 08:00 do 15:00

s od 08:00 do 13:00

Filia w Raciborzu

47-400 Racibórz, il. Słowackiego 55

tel./ fax: 032 419 00 02

e-mail: pbwraciborz@wom.edu.pl

www.wom.edu.pl/biblioteka/raciborz

godziny otwarcia:

pn - cz od 08:00 do 18:00

pt od 08:00 do 15:00

s od 08:00 do 13:00

Archiwalne numery

Dialogu Edukacyjnego dostępne na stronie : www.wom.edu.pl

Szanowni Czytelnicy!

Jednym z zadań placówek doskonalenia nauczycieli jest wspieranie środowiska edukacyjnego w realizacji kierunków polityki oświatowej państwa.

W tym celu nauczyciele – konsultanci RODN i IP „WOM”

w Rybniku, jak również nauczyciele – bibliotekarze przynależnych nam Pedagogicznych Bibliotek Wojewódzkich przygotowują na początku każdego roku szkolnego prezentacje multimedialne i zestawienia bibliograficzne, opracowując w ten sposób każdy z priorytetów MEN. Zachęcamy nauczycieli i wszystkich zainteresowanych do korzystania z powyższych materiałów, zamieszczonych na stronie: www.wom.edu.pl oraz stronach PBW w Rybniku i PBW w Raciborzu.

W ostatnich latach MEN zwróciło szczególną uwagę na kształcenie zawodowe. Cykl artykułów nadesłanych nam przez szkoły kształcące w zawodach oraz Powiatowy Urząd Pracy otwiera artykuł mojego autorstwa, zwracający uwagę na korzyści płynące ze stosowania grupowej formy pracy, która uczy współodpowiedzialności za efekt, jakże ważny w życiu również zawodowym. W bieżącym numerze kwartalnika zamieściliśmy również ogrom pomysłów na lekcje z wykorzystaniem TIK, artykuł omawiający wybrane metody aktywizujące, jak również treści związane z zaburzeniami integracji sensorycznej u dzieci. Nauczycieli wszystkich etapów edukacyjnych zachęcam do lektury, jak również nadsyłania nam artykułów mogących stać się dla innych inspiracją do działań w dziedzinie edukacji.

Sylwia Bloch

Spis treści:

<i>Collaborative Learning</i>	5
<i>Z pracodawcami nam po drodze...</i>	13
<i>Kształcimy (się) w zawodach – Szkolnictwo zawodowe oparte na wiedzy i umiejętnościach</i>	16
<i>Oferta edukacyjna Zespołu Szkół Technicznych w Mikołowie wobec potrzeb rynku pracy i oczekiwań pracodawców</i>	18
<i>Metody aktywne w pracy doradcy edukacyjno-zawodowego</i>	25
<i>Małe kroki w dobrym kierunku – o efektywności współpracy międzyinstytucjonalnej w zakresie poradnictwa całonocnego</i>	27
<i>Metoda World Café w pracy rady pedagogicznej</i>	29
<i>Profilaktyka zaburzeń SI w grupie przedszkolnej – sensoryczne tory przeszkód metodą „zrób to sam”</i>	31
<i>Bliżej śląskich legend</i>	32
<i>Wystawa twórczości osób niepełnosprawnych w bibliotece pedagogicznej</i>	36
<i>Konkurs „Śladami Powstań Śląskich” rozstrzygnięty</i>	38
<i>Technologie informacyjno - komunikacyjne w nauczaniu</i>	42
<i>Umiłowanie mądrości</i>	46
<i>Regulamin regionalnego konkursu Piosenki Miganej i Śpiewanej „Śpiewam i czaruję świat”</i>	49

Sylvia Bloch

Collaborative Learning

„Połączenie sił to początek, pozostanie razem to postęp, wspólna praca to sukces.”

[Henry Ford]

Collaborative Education Lab to tytuł, realizowanego przez Instytut Badań Edukacyjnych w Warszawie międzynarodowego projektu, w którym miałam przyjemność uczestniczyć. Zadaniem polskich i zagranicznych decydentów i specjalistów – praktyków uczestniczących w projekcie był konstruktywny dialog, prowadzący do wymiany dobrych praktyk w zakresie nauczania i uczenia się przez współdziałanie.

Czy współpraca jest potrzebna?

Wyobraźmy sobie grupę lekarzy, którzy wspólnie mają przeprowadzić skomplikowany zabieg, czy operację, a każdy z nich jest indywidualistą nie umiejącym pracować w zespole! Spróbujmy wyobrazić sobie strażaków wezwanych do akcji ratowniczej, którzy są świetnie wykwalifikowani, ale nie posiadają kompetencji społecznych i nie potrafią współdziałać! Wyobraźmy sobie dowolny zakład pracy, zatrudniający doskonale wyedukowaną kadrę, jednak bez umiejętności wymiany doświadczeń, dzielenia się swoją wiedzą, czy realizacji wspólnych zadań!

Brak umiejętności współpracy i współdziałania jest coraz bardziej zauważalnym problemem społecznym, a umiejętność ta jest coraz bardziej ceniona i pożądana przez pracodawców, co zauważa się, analizując dowolne oferty pracy.

Do najbardziej cenionych umiejętności interpersonalnych i predyspozycji osobowościowych na współczesnym rynku pracy należą:

- komunikatywność,
- dyspozycyjność,
- systematyczność,
- motywacja,
- kreatywność,
- entuzjazm,
- samodzielność,
- zaradność,
- zdolności analityczne,
- uczciwość,
- chęć uczenia się,
- otwartość na doświadczenia,
- umiejętność pracy w grupie,
- stabilność emocjonalna.

Aspekt współpracy w podstawach programowych

Potrzeba kształtowania umiejętności pracy w zespole stała się jednym z zadań nauczycieli realizujących podstawę programową na poszczególnych etapach edukacyjnych. Niezwykle istotne jest nabywanie kompetencji społecznych, takich jak komunikacja i współpraca w grupie na każdym etapie edukacyjnym.

Jednym z zadań np. nauczyciela przedszkola jest „potrzeba tworzenia relacji osobowych i uczestnictwa w grupie.”

„Praca w zespole i skuteczna aktywność” są natomiast jedną z najważniejszych umiejętności rozwijanych przez nauczyciela w ramach kształcenia ogólnego w szkole podstawowej.

Aspekt współpracy w wymaganiach wobec szkół i placówek

Nie nauczy współpracy nauczyciel, który sam ma trudności w realizacji zadań zespołowych. Niezbędne stają się działania np. dyrektora placówki oświatowej, zmierzające ku doskonaleniu umiejętności współdziałania wśród grona pedagogicznego. Z pewnością służą ku temu prace konieczne do wykonania w tzw. zespołach przedmiotowych, czy w zespołach celowo powołanych przez dyrektora placówki do realizacji pojawiających się zadań, jak również konieczność sprostania zapisom rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 11 sierpnia 2017 roku w sprawie wymagań wobec szkół i placówek:

- „Nauczyciele pomagają sobie nawzajem i wspólnie rozwiązują problemy”;
- „Nauczyciele i inne osoby realizujące zadania placówki współpracują ze sobą w planowaniu, organizowaniu, realizowaniu i modyfikowaniu podejmowanych działań.”

Z analizy wyników badań prowadzonych przez naukowców, w tym prof. R. Pachocińskiego, wynika, że najczęściej popełnianymi przez nauczycieli błędami są:

- brak współpracy w gronie pedagogicznym,
- przerost mówienia nad słuchaniem,
- zbyt częste stosowanie jednolitej formy pracy, kiedy to uczniowie pracują niezależnie (każdy „na swoje konto”) często w warunkach współzawodnictwa, w których „z góry” wiadomo, który uczeń wygra.

Korzyści wynikające z pracy w grupie

Uczniowie łatwiej nabywają wiedzę i umiejętności w interakcjach opartych na współpracy niż na rywalizacji. Lepiej też wtedy wypowiadają się na temat szkoły i nauczycieli.

Uczenie się w grupie wiąże się z:

- koniecznością udzielania pomocy rówieśnikom (by efekt wspólny był optymalnie najlepszy)

- samooceną,
- podejmowaniem ryzyka,
- koniecznością akceptowania jednostki wraz z jej osobowościowymi różnicami.

Uczniowie mniej zdolni są bardziej zmotywowani do zwiększenia wysiłku w nauce, uczniowie zdolni rozwijają umiejętność podejmowania decyzji i rozwiązywania konfliktów, zdolność komunikacji i zdolności przywódcze, co również znajdujemy w zapisach podstawy programowej – jednym z wymagań stawianych wobec ucznia kończącego klasę III szkoły podstawowej jest umiejętność „wykorzystywania pracy zespołowej w procesie uczenia się, w tym przyjmowania roli lidera.”

Kluczowy aspekt uczenia się przez współdziałanie

Jednym z istotnych aspektów nauczania i uczenia się przez współdziałanie jest wdrażanie uczniów do współodpowiedzialności za efekty pracy oraz uczenie się od siebie nawzajem. Zespół klasowy często pracujący w grupach jest bardziej zintegrowany, uczniowie lepiej się znają, co sprawia, że chętnie sobie pomagają. Aktualnie wprowadzana w Polsce reforma oświaty kładzie duży nacisk na współdziałanie uczniów, począwszy od edukacji przedszkolnej po wyższe etapy edukacyjne. Z punktu widzenia nauczyciela – praktyka, jak również osoby zajmującej się od 13 lat doskonaleniem warsztatu pracy nauczycieli uważam, że nauczyciele potrzebują tzw. dobrych praktyk, czyli przykładów działań. Ważne, by uczestnicząc w warsztatach szkoleniowych różne przykłady przećwiczyli.

Przygotowanie zajęć, czy lekcji z zastosowaniem grupowej formy pracy wymaga od nauczyciela przemyślenia sposobu podziału na grupy, odpowiedniej aranżacji przestrzeni sali/klasy, przydziału ról w grupie, ewentualnie sposobów oceny uczniów. Często występuje obawa nauczycieli przed nadmiernym hałasem w klasie, jak również obawa przed tym, że zabraknie czasu na realizację tematu lekcji. Z praktyki jednak wynika, że tam, gdzie jest nieznaczny hałas w klasie (bo uczniowie współpracują i kontaktują się z sobą) efekty i osiągnięcia w nauce są wyższe niż w klasach, w których stosuje się wyłącznie tradycyjne formy nauczania.

Poniżej przedstawiam kilka przykładów grupowych i zespołowych działań z pracy własnej, jak również innych nauczycieli.

Praca w grupie na przykładzie działań nauczycieli Przedszkola nr 17 im. Majki Jeżowskiej w Jastrzębiu – Zdroju

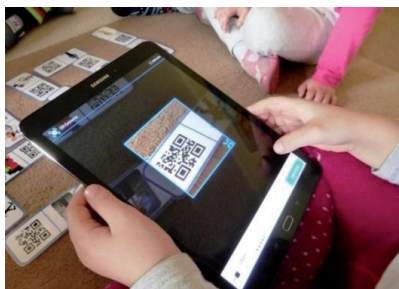
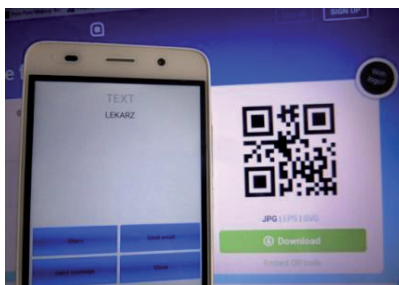
Tęcza z cukierków

Badanie efektu kapilarnego – czy rośliny piją wodę?

Doskonalenie umiejętności czytania

Występy taneczne

**Praca w grupie na przykładzie działań własnych
w Zespole Szkolno – Przedszkolnym nr 2 w Rybniku**

Organizacja wojewódzkich konkursów dla uczniów klas III szkół podstawowych

Grupowe działania plastyczno – techniczne

Tworzenie plakatów na temat Rybnika

Praca w grupie na przykładzie Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych w Pszowie

Zajęcia z języka angielskiego

Zespołowe działania nauczycieli na przykładzie Regionalnego Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli i Informacji Pedagogicznej „WOM” w Rybniku

Seminarium „Ucząca się szkoła”

Edukacja językowa przez zabawę

Udział w doskonaleniu zawodowym nauczycieli w grupach międzynarodowych

Sylwia Bloch – szkolenie w Schwäbisch Hall

Sylwia Bloch – prowadzenie zajęć „Metodyka pracy w nauczaniu języka obcego na etapie edukacji wczesnoszkolnej”

Realizacja projektu „Cultural competence toolkit for teachers”

Projekt koordynowany był przez Kuratorium Oświaty w Katowicach.

*Sylwia Bloch – nauczyciel-konsultant,
dyrektor Regionalnego Ośrodka Doskonalenia
Nauczycieli i Informacji Pedagogicznej „WOM” w Rybniku*

Jadwiga Garcorz

Nowa podstawa programowa kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego od 1 września 2019r.

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej w sprawie ogólnych celów i zadań kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego oraz klasyfikacji zawodów szkolnictwa branżowego, które ukażo się 15 lutego 2019r. zawiera ogólne cele i zadania kształcenia w 215 zawodach i 254 kwalifikacjach oraz klasyfikację zawodów szkolnictwa branżowego. Kształcenie w zawodach szkolnictwa branżowego może być realizowane w branżowej szkole I stopnia, technikum, branżowej szkole II stopnia, szkole policealnej oraz na kwalifikacyjnych kursach zawodowych i kursach umiejętności zawodowych. W trakcie nauki w szkole uczeń może nabyć dodatkowe uprawnienia zawodowe lub kwalifikacje rynkowe funkcjonujące w Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji. Na realizację dodatkowych zajęć przeznaczamy godziny wynikające z różnicy między godzinami wynikającymi z obowiązkowych zajęć edukacyjnych z zakresu kształcenia zawodowego (Ramowy plan nauczania) a minimalną liczbą godzin zawartą w podstawie programowej kształcenia w zawodzie. Zawody szkolnictwa branżowego są uporządkowane alfabetycznie wg 32 branż, uwzględniając wykonywane zadania zawodowe. Przyjęto, iż zawody jednokwalifikacyjne są przede wszystkim w branżowej szkole I stopnia, zaś dwukwalifikacyjne w technikum. W kwalifikacji określono również poziom Polskiej Ramy Kwalifikacji (PRK) dla kwalifikacji pełnej (dla zawodu) oraz dla kwalifikacji częściowej, wyodrębnionej w zawodzie zgodnie z PRK, określono typy szkół, w których odbywa się nauka, symbole i nazwy kwalifikacji wyodrębnionych w zawodzie. Kod składa się z trzech wielkich liter oraz liczby porządkowej np. AUD.01. – gdzie AUD określa branżę, zaś 01. kolejny nr kwalifikacji w danej branży. Nie dla wszystkich kwalifikacji w branżowej szkole I stopnia jest możliwość kontynuacji kształcenia w branżowej szkole II

stopnia lub na kwalifikacyjnych kursach zawodowych (KKZ). Podział na jednostki efektów kształcenia nie jest podziałem na przedmioty.

Przy wyborze zawodu, w którym chcemy kształcić, należy również zwrócić uwagę na szczególne uwarunkowania związane z kształceniem w zawodzie lub kwalifikacji wyodrębnionej w zawodzie. Kształcenie w zawodach szkolnictwa branżowego od 1 września 2019r. jest prowadzone w oparciu o nowe podstawy programowe kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego (Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 16 maja 2019r. w sprawie podstaw programowych kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego oraz dodatkowych umiejętności zawodowych w zakresie wybranych zawodów szkolnictwa branżowego) opisane w formie oczekiwanych efektów kształcenia. Efekty dotyczą wiedzy, umiejętności zawodowych oraz kompetencji personalnych i społecznych. W podstawie programowej zawarte są cele kształcenia – zadania zawodowe odrębne dla każdej kwalifikacji, efekty kształcenia z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy, jednostki efektów kształcenia typowe dla danej kwalifikacji, efekty kształcenia z zakresu języka obcego zawodowego, kompetencji personalnych i społecznych, organizacji pracy małych zespołów (tylko poziom technika) oraz kryteria weryfikacji efektów kształcenia. Przy wyborze zawodu w jakim chcemy kształcić w placówce, należy również zwrócić uwagę na zawarte w podstawach programowych kształcenia w zawodzie warunki realizacji kształcenia (wyposażenie i sprzęt niezbędne do jego realizacji) oraz minimalną liczbę godzin kształcenia w zawodzie (przy projektowaniu dodatkowych zajęć dla uczniów). Podstawa programowa kształcenia w zawodzie szkolnictwa branżowego posłuży nam do przygotowania programu nauczania dla uczniów szkoły branżowej

I i II stopnia, technikum, szkoły policealnej oraz dla słuchaczy KKZ. Treści nauczania wynikające z efektów kształcenia realizowanych w I kwalifikacji nie są powtarzane w II kwalifikacji (wyjątek stanowią efekty kształcenia z zakresu języka obcego zawodowego oraz kompetencji personalnych i społecznych). Przy opracowaniu programu nauczania przez nauczyciela lub zespół nauczycieli należy przeprowadzić konsultacje z pracodawcami, aby dostosować go do aktualnych potrzeb rynku pracy (Rozporządzenie z dnia 15 lutego 2019r. w sprawie ogólnych celów i zadań kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego oraz klasyfikację zawodów szkolnictwa branżowego oraz klasyfikację zawodów szkolnictwa branżowego (Dz.U. 316). Należy zadbać o korelację międzyprzedmiotową, mając na uwadze zarówno teoretyczne przedmioty zawodowe, zajęcia praktyczne, praktyki zawodowe oraz przedmioty ogólnokształcące, w zależności od specyfiki zawodu. Zawarte w programach nauczania kryteria efektów kształcenia pozwalają stwierdzić, czy dany efekt z zakresu wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych został osiągnięty. Pozwalają więc lepiej przygotować się uczniowi do egzaminów, a nauczycielowi poprawnie opracować program nauczania, w tym właściwie dobrać treści kształcenia. Kryteria weryfikacji występują w Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji oraz do części kwalifikacji w systemie rzemiosła. Przygotowany przez nauczycieli lub zespół nauczycieli program nauczania przedstawiamy dyrektorowi (Art. 22a.1. Ustawa o systemie oświaty).

Jaki wybrać program? Przedmiotowy lub modułowy? W szkolnictwie zawodowym w przeważającej części placówek funkcjonują programy przedmiotowe. Programy modułowe, w których łączymy teorię z praktyką występują sporadycznie w szkołach dziennych, natomiast częściej są stosowane w szkołach policealnych. Struktura programów przedmiotowych może być spiralna lub liniowa. W przypadku programów spiralnych uczeń ma możliwość pogłębiania treści i nabycia nowych umiejętności oraz możliwości utrwalenia treści już poznanych na początku cyklu kształcenia, a za tym lepszego przygotowania do egzaminów wewnętrznych i zewnętrznych, bo do tych samych treści wraca się na coraz to wyższych

poziomach, przez co rozszerzamy zrealizowany już materiał. Każdy program, a w szczególności programy, które przygotowujemy do nowej podstawy programowej, należy monitorować i ewaluować, by móc w porę nanieść zmiany już na etapie jego tworzenia. W trakcie realizacji programu, ewaluacji formatywnej podajemy zarówno treści, metody i techniki pracy oraz weryfikujemy liczbę godzin przeznaczonych na zajęcia. Na koniec etapu kształcenia stosując ewaluację sumaryczną, przy pomocy ankiet, obserwacji, wywiadów, analizy wyników egzaminów zarówno wewnętrznych, jak i zewnętrznych dokonujemy całościowej oceny programu. Należy podjąć decyzję, czy będziemy kontynuować program, czy nanosić zmiany.

Źródła:

- Komorowska H. „O programach prawie wszystko”, WSiP, 1999r.
- Niemierko B. „Między oceną szkolną a dydaktyką. Bliżej dydaktyki”, WSiP, 1992r.
- Dylak S. „Wprowadzenie do konstruowania szkolnych programów nauczania”, PWN, 2000r.
- Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2018r. poz. 996)
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Zawodowej z dnia 15 lutego 2019r. w sprawie ogólnych celów i zadań kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego oraz klasyfikacji zawodów szkolnictwa branżowego (Dz. U. 2019r. poz. 316)
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 16 maja 2019r. w sprawie podstaw programowych kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego oraz dodatkowych umiejętności zawodowych w zakresie wybranych zawodów szkolnictwa branżowego (Dz. U. 2019r. poz. 991)
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 3 kwietnia 2019r. w sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych szkół (Dz. U. 2019r. poz. 639).

Jadwiga Garcorz - konsultant Regionalnego Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli i Informacji Pedagogicznej „WOM” w Rybniku

Aleksandra Bienias

Z PRACODAWCAMI NAM PO DRODZE...

Kształcenie zawodowe we współpracy z pracodawcą - przykład dobrej praktyki w Zespole szkół Ekonomicznych w Wodzisławiu Śląskim

Współczesne kształcenie zawodowe wymyka się ramom i standardom proponowanym przez klasyczną dydaktykę. Przede wszystkim wyraźnie został przeniesiony ciężar z kształcenia teoretycznego na kształcenie praktyczne, realizowane często poza przestrzenią klasy i szkoły. Inspiracja dydaktyczna ma swoje źródło w potrzebach, oczekiwaniach i jakości lokalnego rynku pracy, właściwie rozpoznanego, zdiagnozowanego i oswojonego przez współczesną szkołę.

Zespół Szkół Ekonomicznych w Wodzisławiu Śląskim ma wieloletnie doświadczenie we współpracy z regionalnymi, ogólnopolskimi i unijnymi pracodawcami. Kształtowało się ono na drodze poszukiwania wspólnych rozwiązań zawodowych, wyznaczania celów i priorytetów kształcenia praktycznego, tworzenia wspólnej wizji absolwenta przygotowanego do odgrywania roli zawodowej. Tak rozumiana i konsekwentnie wdrażana współpraca z pracodawcami umożliwiła nam wypracowanie skutecznego modelu współdziałania i kreowania kształcenia zawodowego - będącego dziś przykładem dobrej praktyki szkolnej.

biznesu oraz przedsiębiorczości. Zajęcia te odbywają się niejednokrotnie w miejscu pracy, firmie bądź siedzibie pracodawcy, co czyni je jeszcze atrakcyjniejszymi dla młodych uczestników. Spotkania mają charakter merytoryczny, dydaktyczny i odzwierciedlają wiedzę i umiejętności praktyków-ekspertów. Dodatkowym atutem jest cykliczność i systematyczność tych działań, umożliwiających głębokie poznanie struktur firmy, warunków i oczekiwań pracodawcy. Młody człowiek nieustannie konfrontuje swoje przygotowanie zawodowe z jego praktyczną realizacją, która w przyszłości stanie się jego udziałem.

Współpraca z lokalnymi i regionalnymi pracodawcami.

Od lat współpracujemy z wieloma lokalnymi i regionalnymi pracodawcami, obecnie dodatkowo podpisaliśmy 10 umów patronackich i 8 porozumień o współpracy. Łączy nas z przedsiębiorcami wspólna wizja i zaangażowanie w kształcenie zawodowe młodego człowieka. Jak podkreśla dyrektor ZSE w Wodzisławiu Śląskim Pani Maria Lach niezwykłość tej współpracy polega na wszechstronności, pomysłowości i efektywności w wykorzystaniu form, metod i środków kształcenia. Oprócz organizowania obowiązkowych praktyk proponujemy naszym uczniom warsztaty, lekcje i spotkania prowadzone przez liderów lokalnego i regionalnego

Klasy patronackie

Oryginalnym i ciekawym rozwiązaniem dedykowanym młodzieży kształcącej się w Technikum Nr 2 im. Komisji Edukacji Narodowej są klasy patronackie, których format istnieje w ZSE już od 2016 r. Ich ideą jest objęcie wsparciem merytorycznym i zawodowym uczniów i nauczycieli przez pracodawcę, który angażuje swoje środki i zasoby dla wzbogacenia i urozmaicenia procesu dydaktycznego. W roku szkolnym 2018/2019 objęliśmy patronatem wszystkie klasy pierwsze Technikum. Należy w tym miejscu podkreślić autentyczne zaangażowanie pracodawców, ich energiczną postawę wynikającą z głębokiego przekonania, że mają realny wpływ na jakość kształcenia, a w perspektywie czasowej na

wiedzę i postawę młodego pracownika. To rozwiązanie wzbogacone jest organizowanymi konkursami zawodowymi, które oprócz rozbudzania motywacji i ducha rywalizacji, atrakcyjnych nagród, dają możliwość osiągnięcia wymiernych korzyści w postaci płatnych staży u przedsiębiorców, zdobycia doświadczenia i kompetencji w działaniach projektowych czy uczestniczenia w kursach zawodowych. Jak podkreśla dyrektor, te działania mobilizują i osadzają edukację w konkretnej, oczekiwanej przez młodego człowieka rzeczywistości zawodowej. Ponadto wszelkie inicjatywy realizowane w miejscu pracy zbliżają ucznia do rynku pracy, konkretyzują wyobrażenia o nim, kierują jego działaniami na drodze do realizacji kariery zawodowej.

Szkolne mini-przedsiębiorstwa

Tak liczne, owocne kontakty z przedsiębiorcami zainspirowały młodzież ZSE do powołania i realizacji założeń mini-przedsiębiorstw, które oddają realne warunki prowadzenia własnej działalności gospodarczej, z uwzględnieniem, oszacowaniem i realizacją wszystkich jej wymogów: rachunkowo-księgowych, kadrowych, marketingowych i promocyjnych. Młodzież czerpie z nich nie lada satysfakcję, ale także wiedzę i umiejętności, z których niejednokrotnie będzie korzystać w przyszłości. Proponowany asortyment handlowy mini-przedsiębiorstw opiera się na formule „do it yourself”, tym samym skłania do rozwoju osobistego, kreatywności i elastyczności w podejmowanych decyzjach i działaniach. Młodzi ludzie realizują cały proces zarządczo-ekonomiczny związany z prowadzeniem przedsiębiorstwa.

Współpraca z Unity Line Limited

Poza pracodawcami regionalnymi, szcycimy się współpracą z jednym z największych operatorów przewozów promowych Unity Line Limited. Nasi uczniowie odbywają praktyki zawodowe na promach, zachowując wszelkie wymogi i standardy określone przez przedsiębiorcę dla swoich pracowników. Dla naszych uczniów to ogromne wyzwanie, przygoda i niezwykle cenne

doświadczenie zawodowe. Maria Lach zwraca uwagę, że młodzież ZSE doskonale spisuje się podczas rejsów Świnoujście-Ystad, Trelleborg. Firma docenia jej zaangażowanie, wiedzę i umiejętności oraz podkreśla dojrzałość i gotowość do nauki. Unity Line Limited nie ogranicza swojego zaangażowania wyłącznie do organizacji staży zawodowych, ale proponuje wsparcie i rozwój w postaci organizacji warsztatów zawodowych dla młodzieży, szkoły jak i nauczycieli. W ten sposób wspólnie budujemy i wpływamy na potencjał zawodowy młodego człowieka. Jednocześnie pracodawca ten wyraża ogromny entuzjazm, zainteresowanie i zaangażowanie w konkursy i przedsięwzięcia organizowane na terenie szkoły. Tak urozmaicone grono pracodawców sprawia, że szkoła tętni życiem, przede wszystkim zaś zmienia się, rozwija zgodnie z kursem i oczekiwaniami współczesnego rynku pracy.

Staże zagraniczne w ramach projektu Erasmus+

Jednocześnie w poszukiwaniu nowych pracodawców oraz nowoczesnych propozycji edukacyjnych, odważnie przekraczamy granice, również w znaczeniu dosłownym. Proponujemy naszym uczniom staże zagraniczne w ramach realizowanego programu Erasmus+. Do tej pory z tej formy praktyk zawodowych skorzystało 300 uczących się, którzy szlifowali swoją zawodową sprawność, między innymi w Irlandii, Włoszech, Niemczech, Wielkiej Brytanii, Francji, Hiszpanii. Z zapałem i konsekwencją nauczyciele szkoły wdrażają młodzież w realia pracy zawodowej poza granicami Polski, poszerzając horyzonty, kształcąc kompetencje językowe, otwierając perspektywy społeczno-zawodowe. Uczniowie biorący udział w stażach zagranicznych niejednokrotnie wykorzystują to doświadczenie w podejmowaniu przyszłych decyzji zawodowych. Młodzi ludzie wykazują się zdecydowanie większą świadomością, bardziej sprecyzowanymi oczekiwaniami zawodowymi i większym poczuciem własnej wartości niż ich rówieśnicy nie korzystający z tej formy praktyk zawodowych.

Wsparcie zawodowe dla dorosłych słuchaczy

W przyjętej przez nas formule kształcenia zawodowego, nie zapominamy również o dorosłych, dając im możliwość uzupełnienia bądź poszerzenia wachlarza kompetencji zawodowych w ramach kwalifikacyjnych kursów zawodowych. Również nasi pełnoletni uczniowie korzystają z tej formy kształcenia. W ten sposób poszerzają swoje kwalifikacje zawodowe, co dodatkowo buduje ich potencjał pracowniczy.

Szkolne Forum Przedsiębiorczości

Podsumowanie, omówienie i zaplanowanie kolejnych działań ma miejsce na cyklicznie od sześciu lat organizowanym przez Ekonomik Szkolnym Forum Przedsiębiorczości. Jest to okazja do spotkania środowiska pracodawców, przedstawicieli władz samorządowych i nauczycieli szkoły, wymiany doświadczeń, a przede wszystkim zaś żywego, twórczego zaangażowania w dyskurs edukacyjno-zawodowy. Podczas Forum organizowane są panele dyskusyjne, zapraszani goście inspirują swoim doświadczeniem, zaś pracodawcy i nauczyciele poddają ocenie wspólnie podejmowane działania na rzecz młodzieży. Każdorazowo organizowane przedsięwzięcie pozwala wypracować zobowiązujący i rzeczowy plan wspólnych działań. Forum jest również sygnałem dla pozostałych przedsiębiorców, mediów i władz oświatowych o jakości i zaangażowaniu świata biznesu w życie szkoły z powiatu wodzisławskiego.

Targi Mody Fashion Day

To kolejna, oryginalna propozycja jednoczenia środowiska pracodawców ze społecznością szkolną. Wydarzenie ma charakter kulturalno-edukacyjny, wymaga od naszych uczniów wielu zabiegów począwszy od zaplanowania, logistyki, zarządzania projektem, marketingu po bezpośrednią jego organizację. Wydarzeniu towarzyszą różnorodne mniejsze imprezy, podczas których młodzież ma okazję do zaprezentowania pracodawcom swojej kreatywności i przedsiębiorczości. To przedsię-

wzięcie zdecydowanie różni się od pozostałych atmosferą i charakterem spotkania. Jednocześnie stwarza okazję do wyzwolenia pomysłowości młodych ludzi, ujawnienia talentów w różnych dziedzinach i pozwala również zmierzyć się z wyzwaniem organizacyjnym.

Podsumowanie

Współpraca z pracodawcami zawsze powinna być wynikiem dyskusji, ustalenia wspólnych celów i wypracowania wizji ucznia-fachowca w zawodzie. Tak skonkretyzowany plan działania, zaangażowanie i odwaga w podejmowaniu decyzji otwierają szkołę na rynek pracy i wspierają młodego człowieka na drodze do sukcesu. Różnorodność form współpracy, promocji szkoły zorientowanej na rynek pracy, inicjatywność i współdziałanie przynoszą wymierne efekty. Warto w podsumowaniu przywołać korzyści wynikające z takiej współpracy z uwzględnieniem stron procesu edukacyjnego. Korzyści dla szkoły, to zapewnienie szansy doskonalenia zawodowego dla nauczycieli przedmiotów zawodowych, transfer doświadczeń szkoła-pracodawca, nieustanne podnoszenie poziomu praktycznej nauki zawodu, systematyczne uczestniczenie w obserwacji i diagnozie zmieniającego się rynku pracy. Przede wszystkim zaś korzystają uczniowie poprzez nabywanie umiejętności zawodowych przy uwzględnieniu nowoczesnych technik, technologii i środków stosowanych przez pracodawców, korzystanie z rzeczywistych warunków pracy, wzmocnienie szans na zatrudnienia absolwentów, zwrócenie uwagi pracodawców na umiejętności i potencjał jeszcze w okresie nauki szkolnej. Również pracodawcy czerpią wyraźny zysk z uczestniczenia w życiu szkoły: poznają zakres i jakość kształcenia młodych ludzi, szczególnie w kierunkach strategicznych z perspektywy rozwoju firmy. Zdobywają realny wpływ na proces kształcenia uczniów, ich postawę i gotowość do pełnienia roli pracownika w przyszłości. I wreszcie, co istotne z perspektywy społecznego wizerunku firmy, realizacja polityki CSR.

Aleksandra Bienias – nauczycielka języka polskiego w Zespole Szkół Ekonomicznych w Wodzisławiu Śląskim

Katarzyna Wróbel, Mirosław Czerkawski

KSZTAŁCIMY (SIĘ) W ZAWODACH – SZKOLNICTWO ZAWODOWE OPARTE NA WIEDZY I UMIEJĘTNOŚCIACH

Kształcenie zawodowe to pasja nauczycieli ZSB w Rybniku. Dzielą się wiedzą i umiejętnościami praktycznymi z uczniami, rozwijają ich kompetencje zawodowe i społeczne. Pokazują, że warto mieć „dobry fach w ręku”

Zespół Szkół Budowlanych w Rybniku to szkoła, która ciągle się rozwija. W skład zespołu wchodzi technikum i szkoła branżowa I stopnia. W Technikum kształcimy w zawodach: technik budownictwa, technik wykończenia wnętrz (kierunek wprowadzony w bieżącym roku szkolnym), technik geodeta, oraz technik informatyk. Od roku szkolnego 2019/2020 wprowadzamy kolejny zawód – technik architektury krajobrazu. W szkole branżowej prowadzimy klasy wielozawodowe.

Wśród uczniów technikum mamy laureatów olimpiad i konkursów przedmiotowych.

Olimpiady: Olimpiada Wiedzy i Umiejętności Budowlanych, Olimpiada Wiedzy Geodezyjnej i Kartograficznej, Olimpiada Wiedzy Elektrycznej i Elektronicznej;

Konkursy: Młody Mistrz Budownictwa, Geodezja z Pasją i wiele innych.

Przygotowanie do olimpiad i konkursów przedmiotowych wymaga zaangażowania zarówno uczniów, jak i nauczycieli, którzy poświęcają swój czas wolny na przygotowania. Jednakże wszyscy uczniowie po zakończeniu szkoły wejdą w życie zawodowe, do którego chcemy ich przygotować tak, aby byli konkurencyjni na rynku pracy.

Uczniowie technikum zdobywają wiedzę i umiejętności z zakresu budownictwa, w tym wykończenia wnętrz, geodezji, informatyki. Oprócz części teoretycznej uczniowie mają także zajęcia praktyczne. Niezależnie od kierunku kształcenia praktyczna nauka zawodu jest realizowana w pracowniach komputerowych.

Fundamentalna rola szkolnictwa zawodowego we współczesnym świecie została również opisana w takich strategicznych dokumentach, jak: Europa 2020 i Śląskie 2020+. Jedną z przewodnich inicjatyw zapisanych w dokumencie Europa 2020 jest „Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia: działania mające na celu modernizację rynków pracy, poprzez ułatwianie mobilności pracowników i poszerzania kwalifikacji przez całe życie – w kierunku zwiększenia współczynnika aktywności zawodowej i lepszego dopasowania popytu i podaży pracy.

Z kolei w dokumencie Śląskie 2020+ mówi się o dążeniu do dobrze rozwiniętego i dostępnego systemu szkolnictwa na wszystkich poziomach, zapewniającego wysoką jakość kształcenia i dostosowanego do potrzeb rynku pracy, podniesieniu jakości i poprawie dostępu do oferty edukacyjnej odpowiadającej potrzebom rynku pracy, o konieczności kształtowania postaw przedsiębiorczych i kreatywnych, a także o rozwijaniu kluczowych umiejętności i kompetencji uczniów.

19 lutego 2019r. w Dzienniku Ustaw (poz. 316) zostało opublikowane Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 15 lutego 2019r. w sprawie ogólnych celów i zadań kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego oraz klasyfikacji zawodów szkolnictwa branżowego. Wiele mówi się w nim o tym, że szkoła powinna przygotować „uczących się do wykonywania pracy zawodowej na zmieniającym się rynku pracy” (str.2 rozporządzenia), o tym, że szkoła „prowadząca kształcenie zawodowe może również zaoferować uczniowi przygotowanie do nabycia dodatkowych uprawnień zawodowych w zakresie wybranych zawodów, dodatkowych umiejętności zawodowych lub kwalifikacji rynkowych funkcjonujących w Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji (str. 2 rozporządzenia). W rozporządzeniu można też przeczytać o zadaniach szkoły prowadzącej kształcenie zawodowe. Jak czytamy w rozporządzeniu (str.2) realizacja zadań szkoły jest uwarunkowana „zmianami zachodzącymi w otoczeniu gospodarczo-społecznym, na które wpływają w szczególności: nowe techniki i technologie, idea gospodarki opartej na wiedzy, globalizacja procesów gospodarczych i społecznych, rosnący udział handlu międzynarodowego, mobilność geograficzna i zawodowa, a także wzrost oczekiwań pracodawców w zakresie poziomu wiedzy i umiejętności pracowników”. Dla każdego pedagoga brzmi to pięknie, tylko gdzie znajdziemy odpowiedzi na pytanie gdzie znaleźć środki na finansowanie tych działań? A koszty są ogromne. Kierunki, w których kształcimy w naszej szkole wymagają dużych nakładów finansowych. Dla przykładu, na kierunkach takich jak budownictwo ogólne, czy wykończenie wnętrz zajęcia praktyczne realizowane są na warsztatach szkol-

nych (murowanie ścian, tynkowanie, roboty ciesielskie, betoniarstwo-tynkarskie, montaż konstrukcji budowlanych, montaż „suchej zabudowy” wewnątrz pomieszczeń, to jest obudowy ścian z płyt gipsowo-kartonowych i innych materiałów, budowy ścian działowych i sufitów podwieszanych, malowanie, tapetowanie i prace glazurnicze, czyli klejenie płytek ceramicznych do ścian i podłóg, roboty posadzkarskie) i w pracowniach komputerowych, gdzie uczniowie nabywają umiejętności z zakresu projektowania obiektów budowlanych, organizacji robót budowlanych, kosztorysowania. Aby można było prowadzić zajęcia w pracowniach komputerowych potrzebny jest nie tylko sprzęt wysokiej jakości, ale również profesjonalne programy, na co nie ma środków w budżecie szkoły. Kształcenie na kierunku geodezja, gdzie zajęcia praktyczne odbywają się w szkole, wymaga zakupu profesjonalnego sprzętu do zajęć w terenie. Szkolenie praktyczne prowadzone jest także w pracowniach komputerowych w oparciu o profesjonalne oprogramowanie, które jest bardzo drogie. I na koniec kierunek informatyka. Aby kształcić uczniów zgodnie z potrzebami rynku pracy konieczne jest ciągle doposażanie pracowni i zakup nowoczesnych sprzętów.

Aby przygotować ucznia do wymagań współczesnego rynku pracy konieczne jest systematyczne podnoszenie wiedzy i umiejętności nauczycieli. Udział w profesjonalnych szkoleniach, które pozwalają na zdobycie dodatkowych kwalifikacji to ogromne koszty finansowe, których nie udźwignie budżet szkoły.

Na wszystkie te działania i wiele innych nauczyciele pozyskują środki pisząc projekty, które pozwalają na pozyskanie środków z funduszy unijnych. Obecnie Zespół Szkół Budowlanych w Rybniku realizuje projekt w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego, którego wartość to prawie 1 200 000,00 złotych. Projekt został napisany przez nauczycieli, w ich wolnym czasie i bez wynagrodzenia. W ramach projektu przewidziane są między innymi następujące działania:

- szkolenia dla uczniów prowadzone przez profesjonalne firmy szkoleniowe, co pozwoli uczniom na zdobycie dodatkowych kwalifikacji (szkolenia zakończone certyfikatem, np. Microsoft, CISCO), wśród nich: kosztorysowanie, projektowanie w AUTOCAD, VLOS, C-GEO, Microstation, obróbka cyfrowa zdjęć, Corel-Draw, Adobe Illustrator, programowanie w HTML5, JavaScript, oraz wiele innych)
- płatne staże dla uczniów (150 godzin);
- szkolenia dla nauczycieli dające dodatkowe uprawnienia i kwalifikacje
- zakup sprzętu, oprogramowania i licencji dla wszystkich kierunków kształcenia.

Ważne jest, aby nasz uczeń potrafił swobodnie poruszać się po rynku pracy, w tym międzynarodowym. Dlatego też w ramach projektu RPO WŚL nasi uczniowie będą uczest-

niczyć w kursach języka angielskiego ukierunkowanego zawodowo. Elementem przygotowania młodych ludzi do funkcji nowo w społeczeństwie są także staże, które organizujemy dla uczniów w ramach projektów unijnych Erasmus+ oraz PO WER. Obecnie w naszej szkole, w Zespole Szkół Budowlanych w Rybniku realizujemy dwa projekty w ramach programu Erasmus+.

Głównym celem projektów jest udział uczniów i nauczycieli w stażach zagranicznych.

Uczniowie wyjeżdżają na miesięczne lub dwutygodniowe praktyki (zgodnie z kierunkiem kształcenia) do takich krajów jak: Hiszpania, Włochy, Portugalia, Niemcy, Wielka Brytania. Wszystkie koszty związane z realizacją staży pokrywane są ze środków Unii Europejskiej. Uczniowie pracują w firmach budowlanych, geodezyjnych, informatycznych zdobywając doświadczenie pracy w firmie, w środowisku międzynarodowym. W ramach przygotowania uczniów do stażu organizujemy zajęcia językowe (język angielski, oraz język kraju docelowego), zajęcia z pedagogiem, oraz zajęcia kulturowe. W projektach realizujemy wymóg kształtowania u uczniów kompetencji kluczowych. Projekty Erasmus+ obejmują również nauczycieli przedmiotów zawodowych, którzy uczestniczą w zajęciach przygotowawczych i stażach zagranicznych – pracują w tych samych firmach co uczniowie, poznają nowe technologie, metody pracy stosowane w innych krajach. Dzięki temu zdobywają praktyczne doświadczenie, które wykorzystują na zajęciach z młodzieżą. W bieżącym projekcie nasi nauczyciele będą prowadzili zajęcia w szkołach w Hiszpanii i Portugalii.

Podobnie jak w przypadku projektów RPO WŚL, projekty Erasmus+ i PO WER pisane są przez naszych nauczycieli. Wiemy jak ważne jest przygotowanie młodego człowieka do oczekiwań współczesnego rynku pracy. To dzięki zaangażowaniu nauczycieli, którzy pozyskują dodatkowe środki finansowe, możemy zaproponować młodym ludziom staże, kursy, dodatkowe kwalifikacje.

Bez zaangażowania nauczycieli wszystkie te działania nie byłyby możliwe.

Katarzyna Wróbel – ZSB Rybnik

Mirosław Czerkawski – ZSB Rybnik

Bibliografia:

1. https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/economic-and-fiscal-policy-coordination/eu-economic-governance-monitoring-prevention-correction/european-semester/framework/europe-2020-strategy_pl
2. <https://www.slaskie.pl/content/strategia-rozwoju-wojewodztwa-slaskiego-slaskie-2020>
3. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 15 lutego 2019r. w sprawie ogólnych celów i zadań kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego oraz klasyfikacji zawodów szkolnictwa branżowego (Dz.U. z dnia 19 lutego 2019r. poz. 316).

Elżbieta Jabłońska, Róża Włodarz

OFERTA EDUKACYJNA ZESPOŁU SZKÓŁ TECHNICZNYCH W MIKOŁOWIE WOBEC POTRZEB RYNKU PRACY I OCZEKI- WAŃ PRACODAWCÓW

Tradycje ZST w zakresie współpracy z pracodawcami

Historia Zespołu Szkół Technicznych sięga roku 1924, kiedy to powstała w Mikołowie Publiczna Szkoła Doksztalcząca, kształcąca głównie dla potrzeb rzemiosła. W latach powojennych, wraz z zapotrzebowaniem lokalnego i regionalnego rynku pracy na wysoko wykwalifikowanych pracowników i kadrę techniczną, powstawały nowe typy szkół – zasadnicza szkoła zawodowa, liceum zawodowe, technikum, szkoły dla dorosłych, łącząc się ostatecznie w Zespół Szkół Technicznych. Zmieniła się nazwa szkoły, ale jej idea, tj. rzetelne i fachowe przygotowanie zawodowe absolwentów i wysoki poziom kształcenia ogólnego, pozostała niezmienna. Dobre tradycje kształcenia zawodowego są dla nauczycieli ZST mocnym fundamentem do tworzenia współczesnego oblicza szkoły, przed którą stoją nowe wyzwania i oczekiwania. Aby zachować prestiż szkoły i utrzymać jej pozytywny wizerunek w środowisku lokalnym, należało opracować własną strategię marketingową i skutecznie zainteresować swoją ofertą zarówno uczniów, ich rodziców, jak i pracodawców.

Oferta edukacyjna Zespołu Szkół Technicznych wobec potrzeb rynku pracy

Tworząc ofertę edukacyjną ZST, mamy przede wszystkim na uwadze fakt, iż współczesna szkoła zawodowa musi nadążyć za wymaganiami rynku pracy i potrzebami gospodarki. Bezdyskusyjna staje się potrzeba sprostania oczekiwaniom pracodawców i wyposażenia uczniów w profesjonalną wiedzę, umiejętności i właściwości osobo-

we, konieczne do wykonywania działalności zawodowej. Prawdziwym wyzwaniem jest jednak dla nas takie kształcenie, które pozwala niejako wyprzedzać aktualny stan rzeczy i projektować przyszłość. W tym celu podejmujemy szereg działań i inicjatyw. Przedstawiamy niektóre z nich.

Ścisła korelacja między kierunkami kształcenia a potrzebami rynku pracy

Oferta edukacyjna naszej szkoły konsultowana z Wojewódzkim i Powiatowym Urzędem Pracy, pracodawcami i organem prowadzącym jest na bieżąco aktualizowana i modyfikowana, tak aby dopasować ją do potrzeb rynku pracy. Badając losy absolwentów, preferencje wśród młodzieży, monitorując bieżącą sytuację i analizując możliwości dydaktyczne szkoły, wycofujemy niektóre zawody, wprowadzając nowe propozycje. Obecnie w skład Zespołu Szkół Technicznych wchodzi dwa typy szkół: technikum i branżowa szkoła I stopnia.

W technikum kształcimy w zawodach: technik elektryk, technik mechanik, technik pojazdów samochodowych, technik mechatronik, technik informatyk, technik handlowiec, technik organizacji reklamy, natomiast w branżowej szkole I stopnia poza klasami wielozawodowymi, oferujemy naukę w zawodach operator obrabiarek skrawających, elektromechanik pojazdów samochodowych i mechanik pojazdów samochodowych. W roku szkolnym 2019/20 planujemy uruchomienie w technikum 5-letnim zawodów technik ekonomista i technik rachunkowości, a w szkole branżowej I stopnia: kierowca mechanik i ślusarz. Prowadzimy również kwalifikacyjne kursy zawodowe, które stwarzają możliwość zdobycia nowych kwalifikacji w myśl

Programu LLP „Uczenie się przez całe życie”, a jednocześnie podwyższenia kwalifikacji dla absolwentów szkoły branżowej I stopnia.

Sprawny system doradztwa zawodowego

Sprawny system doradztwa zawodowego jest obligatoryjnym wymogiem określonym w aktualnych przepisach prawa oświatowego. U nas funkcjonuje już od 2005 roku w ramach działalności Szkolnego Ośrodka Karier (SzOK), prowadzonego przez doradcę zawodowego. Jego celem jest przygotowanie młodzieży do aktywnego poszukiwania i prezentowania się na rynku edukacyjnym i rynku pracy. Działalność SzOK-u obejmuje poradnictwo indywidualne i grupowe, współpracę z uczelniami wyższymi i pracodawcami. Umożliwia profesjonalne badanie predyspozycji zawodowych uczniów, świadome planowanie kariery i podjęcie roli zawodowej. Różnorodne formy działań określone w szkolnym systemie doradztwa zawodowego mają za zadanie rozwijać umiejętności rozpoznawania własnych możliwości, predyspozycji i zainteresowań, zachęcać do aktywności, przewyższania bierności i radzenia sobie w sytuacjach trudnych. SzOK zaopatrzony jest w informacyjne programy komputerowe z bazą danych, posiada fachowe publikacje, informatory, podręczniki i materiały dydaktyczne. Doradca zawodowy, będący jednocześnie pedagogiem szkolnym, ściśle współpracuje z nauczycielami przedsiębiorczości, przedmiotów ekonomicznych i wychowawcami klas. Współpracuje również z PPP, Powiatowym Urzędem Pracy, Cechem Rzemiosł i Przedsiębiorców, co daje wymierne efekty i pozwala stwierdzić, że nasi absolwenci dobrze funkcjonują na rynku pracy i rynku edukacyjnym.

Doświadczenia SzOK-u w ZST przeniosły się na rynek lokalny, świadcząc usługi doradcze dla młodzieży, rodziców i nauczycieli szkół ponadpodstawowych powiatu mikołowskiego.

Kształcenie umiejętności kluczowych

Kształcenie kompetencji kluczowych, które stanowią połączenie wiedzy, umiejętności i postaw, uważanych za niezbędne dla potrzeb samorealizacji i rozwoju osobistego, aktywnego obywatelstwa, integracji społecznej oraz zatrudnienia, traktujemy jako jeden z podstawowych kierunków edukacji, dlatego też stale doskonalimy warsztat

metodyczny w tym zakresie. Aktualnie uczestniczymy w projekcie „Szkoła kompetencji – województwo śląskie”, Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój na lata 2014-2020 współfinansowanym z EFS, a realizowanym przez Uniwersytet Jagielloński w Krakowie w partnerstwie z OŚWIATA i BIZNES sp. z o.o. pod nadzorem Ministerstwa Edukacji Narodowej. Szczególny nacisk kładziemy na kompetencję uczenia się, aby przygotować młodzież do dalszej nauki, dorosłego życia społecznego i zawodowego. Nasze doświadczenia w tym zakresie sięgają roku szkolnego 2009/2010, kiedy wspólnie ze Starostwem Powiatowym w Mikołowie i Stowarzyszeniem DOGMA rozpoczęliśmy realizację projektu w programie Comenius Regio pt. „Kompleksowe rozwiązania na rzecz podniesienia umiejętności zawodowych uczniów”. W ramach tego projektu uczniowie naszej szkoły brali udział w zajęciach warsztatowych z języka angielskiego, przedsiębiorczości oraz kursie komputerowym zakończonym certyfikatem ECDL. W tym samym roku uczniowie klas 2 i 3 technikum przystąpili do projektu „Akademia kluczowych kompetencji”, którego założeniem było wyrównanie szans edukacyjnych, rozwój kompetencji kluczowych, a w efekcie zwiększenie szans na zatrudnienie lub kontynuację nauki. Uruchomiliśmy również program aktywizacji zawodowej uczniów ZSZ o nazwie „Łatwiej wchodzi fach do głowy, gdy jest program rozwojowy” w ramach projektu „Nauka bez granic”. Od 2010 roku kształcenie kompetencji kluczowych wpisało się na stałe w ofertę edukacyjną ZST m.in. dzięki udziałowi w projektach zainicjowanych przez Starostwo Powiatowe w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki. Były to projekty: „Kompetencje TAK, Stereotypy NIE. Program Rozwoju Szkół Zawodowych i Technicznych Powiatu Mikołowskiego na lata 2010-2012”, „Kompetencje TAK, Stereotypy NIE II (...) na lata 2012-2014”, „Efektywne Funkcjonalne Szkoły. Program Rozwoju Szkół Zawodowych i Technicznych Powiatu Mikołowskiego na lata 2014-2015”. Obecnie realizujemy kolejne projekty współfinansowane przez Starostwo Powiatowe: „Efektywne Funkcjonalne Szkoły – Program Rozwoju Szkół Zawodowych i Technicznych Powiatu Mikołowskiego” i „Naukowiec Zawodowiec – Program Wsparcia Kształcenia Ogólnego w Powiecie Mikołowskim”, które są współfinansowane ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020. Działania projektowe wzbogaciły ofertę edukacyjną szkoły

o atrakcyjne zajęcia dodatkowe, doskonalące umiejętności kluczowe.

Obejmowały takie formy jak:

- zajęcia z kompetencji kluczowych: matematyka, fizyka, j. angielski, przedsiębiorczość, ECDL, kurs szybkiego uczenia się,
- zajęcia z kompetencji zawodowych: blok informatyczny, blok elektryczno-elektroniczny, blok mechaniczno-mechatroniczny, blok przedmiotów samochodowych, blok ekonomiczno-handlowy,
- kursy zakończone uzyskaniem certyfikatów: prawo jazdy, kurs spawania, SEP, AutoCAD, programowanie i obsługa obrabiarek sterowanych numerycznie, obsługa kas fiskalnych i innych urządzeń sklepowych, obsługa wózków widłowych,
- staże wakacyjne i praktyki zawodowe w przedsiębiorstwach,
- kursy przygotowawcze na wyższe uczelnie,
- wizyty studyjne i zajęcia laboratoryjne na uczelniach.

Warto dodać, że wszyscy uczestnicy projektów, a było ich już ponad 1500, objęci zostali wsparciem doradców zawodowych, część z nich otrzymała dodatkowo indywidualne wsparcie psychologiczno-pedagogiczne oraz uczestniczyła w programach prewencyjnych. Projekty przewidywały również doskonalenie zawodowe nauczycieli i doposażenie bazy szkoły w niezbędne pomoce naukowe pozwalające kształcić umiejętności kluczowe młodzieży.

Kształcenie umiejętności kluczowych wymaga wysoko wykwalifikowanej kadry pedagogicznej, stąd otwartość naszych nauczycieli na działania innowacyjne, autorskie inicjatywy edukacyjne, stałe doskonalenie i podnoszenie kwalifikacji zawodowych w formie studiów podyplomowych, kursów dokształcających, staży i wizyt studyjnych w krajach Unii Europejskiej, współpracy ze Stowarzyszeniem Aktywnych Szkół Ponadgimnazjalnych oraz placówkami naukowymi.

Uczenie przedsiębiorczości

Od wielu lat współpracujemy z Fundacją Młodzieżowej Przedsiębiorczości, w ramach której organizujemy projekty: „Światowy Tydzień Przedsiębiorczości – Otwarta Firma – Biznes przy Tablicy” i „Dzień Przedsiębiorczości”. „Dzień Przedsiębiorczości” sprzyja podejmowaniu przez młodzież

trafnych decyzji w planowaniu dalszej drogi edukacyjnej i zawodowej. Uczniowie mogą sprawdzić swoje umiejętności i skonfrontować marzenia o przyszłym zawodzie z realiami, odwiedzając wybrane firmy i instytucje. Goszczą

w jednostkach handlowych, bankach, Urzędzie Skarbowym, Statystycznym, Urzędzie Miasta, Sądzie, Starostwie Powiatowym, przedszkolach, w firmach i różnych instytucjach, by pod okiem indywidualnych opiekunów móc spróbować swoich sił jako handlowcy, doradcy klienta, referenci czy księgowi.

Mogą również zapoznać się z organizacją i zarządzaniem firmy, a przede wszystkim pozyskać informacje o samych sobie, swoich umiejętnościach i predyspozycjach niezbędnych do wykonywania określonego zawodu. Z kolei współpraca z Fundacją Viribus Unitis zaowocowała dwoma kolejnymi projektami: „Moja firma w mojej gminie” i „Bądź Przedsiębiorczy”, których celem była aktywizacja młodzieży, rozwój kompetencji w zakresie przedsiębiorczości oraz technologii informacyjno-komunikacyjnych. Działania edukacyjne obejmowały głównie szkolenia e-learningowe w zakresie strategii rozwoju regionalnego i lokalnego oraz szkolenia tradycyjne, przy wsparciu nowoczesnych form nauczania. Projekt realizowany był przy współpracy z wykładowcami Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach, którzy opracowali materiały merytoryczne oraz podjęli z nami współpracę w zakresie przeprowadzenia szkoleń tradycyjnych nt. przedsiębiorczości i podejmowania inicjatyw gospodarczych.

Ucząc przedsiębiorczości, oferujemy młodzieży ponadto lekcje o podatkach i lekcje z ZUS-em, prowadzone przez specjalistów. Lekcje o podatkach poszerzają wiedzę na temat podatków w Polsce, pozwalają poznać tajniki pracy doradców podatkowych i podstawy prawa podatkowego. Lekcje z ZUS-em, stanowiące projekt autorski ZUS oraz Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, zrodziły się z potrzeby budowania świadomości młodych ludzi nt. roli ubez-

pieczeń społecznych w aspekcie ich przyszłego życia. Projekt ma za zadanie przekazywać praktyczną wiedzę przyszłym przedsiębiorcom, ale także ma uczyć zasady solidaryzmu społecznego i wskazywać konsekwencje zaniedbania ubezpieczenia.

Efektom opisanych form i metod uczenia przedsiębiorczości w ZST jest udział uczniów w wielu olimpiadach i konkursach przedmiotowych. Należy tu wymienić m. in.: Olimpiadę Handlowo-Menedżerską, Olimpiadę Przedsiębiorczości, Olimpiadę Ekonomiczną i konkursy: „Zarządzanie firmą”, ZUS, Konkurs PIP – „Poznaj swoje prawa”.

Nauczanie modułowe

Pierwszym krokiem do nauczania modułowego w ZST było wejście w program UPET-IMPROVE, finansowany przez UE. Program ten przygotował nas do udziału w latach 2002-2005 w projekcie pilotażowym Leonardo da Vinci „Europejski Bank Rozwoju Programów Modułowych i Technologii Edukacyjnych -EMCET de Bank”, a w latach 2005-2008 do realizacji projektu „Przygotowanie innowacyjnych programów dla kształcenia zawodowego, cz. II, III, IV”. Aktualnie prowadzimy kształcenie modułowe w zawodach technik mechatronik, technik mechanik, technik informatyk, w przyszłym roku szkolnym planujemy wprowadzić kształcenie modułowe w zawodzie technik reklamy.

Istotą kształcenia modułowego jest równoczesne połączenie teorii z praktyką. Umożliwia ono indywidualizację procesu kształcenia. Nauczyciel może dostosować sposób pracy, poziom trudności zadań do indywidualnych możliwości uczącego się. Dzięki indywidualizacji pracy i stosowaniu metod stymulujących aktywność uczestników procesu uczenia, możliwy jest ciągły rozwój umiejętności uczących się. Takie nauczanie pozwala na dużą mobil-

ność, nastawione jest na szerokie umiejętności i daje możliwość szybkiego przekwalifikowania się, dlatego wydaje się być skutecznym sposobem przygotowania do wejścia na rynek pracy i uczenia się przez całe życie.

Stałe doposażanie pracowni technicznych i sal dydaktycznych w specjalistyczny sprzęt, w tym sprzęt komputerowo-informatyczny

W kształceniu zawodowym istotną kwestią jest nauczanie oparte na ścisłej korelacji teorii z praktyką. Aby zrealizować ten cel, szkoła musi być wyposażona w najnowsze narzędzia, sprzęt techniczny i komputerowo-informatyczny. Pierwsze pracownie tj. hydrauliki i pneumatyki czy elektrotechniki i elektroniki, pozyskaliśmy już na początku lat 90-tych, realizując projekt „Modelowe Centrum Szkolenia Zawodowego w Polsce”. Z kolei uruchomienie pracowni CNC – obrabiarki sterowane numerycznie, związane było z realizacją programu „Szkolenie Dorosłych TOR#9” pod patronatem Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej. Udział w projekcie PHARE 2000 pozwolił na dalsze doposażenie szkoły. Nawiązanie współpracy z Firmą Ford i otwarcie na terenie szkoły Centrum Szkolenia i Obsługi Technicznej Forda wzbogaciło szkołę

o możliwość kształcenia uczniów na najlepszym sprzęcie tej firmy. Ogromnym wsparciem w zakresie doposażenia bazy dydaktycznej szkoły są programy pomocowe i projekty unijne współfinansowane ze środków EFS we współpracy z organem prowadzącym tj. Starostwem Powiatowym w Mikołowie. W ramach projektu „Nowoczesna Szkoła” w latach 2017–2019 ZST pozyskało 12 zmodernizowanych pracowni dydaktycznych, wyposażonych w nowoczesny, specjalistyczny sprzęt. Należy tu wymienić m.in. pracownie: obróbki skrawaniem, rysunku technicznego, montażu i eksploatacji maszyn i urządzeń elektrycznych, elektrotechniki i elektroniki, eksploatacji urządzeń i systemów mechatronicznych, montażu urządzeń i systemów mechatronicznych, mechatroniki samochodowej, czy pracownię plastyczno-techniczną.

Z kolei ścisła współpraca z OKE w Jaworznie zaowocowała otwarciem na terenie warsztatów szkolnych Ośrodka Egzaminacyjnego do przeprowadzania egzaminów zewnętrznych w 14 zawodach.

Stale szukamy nowych źródeł pozyskania funduszków na doposażenie szkoły i jesteśmy otwarci na wszelką działalność innowacyjną oraz szeroko rozumianą współpracę ze środowiskiem, zapewniającą nowoczesne kształcenie na sprzęcie umożliwiającym realizację podstawy programowej kształcenia w zawodach w warunkach zbliżonych do rzeczywistego środowiska pracy zawodowej.

Europejskie doświadczenia uczniów ZST

Uczyć można się także, czerpiąc z doświadczeń innych krajów. Nasza przygoda z zagranicą rozpoczęła się w 2007 roku od współpracy międzyszkolnej ze Średnią Przemysłową Szkołą Elektroniczną w Koszycach, która polegała na organizacji praktyk zawodowych i wymianie młodzieży. W tym samym roku uczniowie ZST uczestniczyli również w praktykach zawodowych w Niemczech i Portugalii w ramach programu Leonardo da Vinci „Praktyki zawodowe w europejskich obszarach partnerskich”. Projekt realizowany był przez Starostwo Powiatowe w Mikołowie. Tak zdobyte doświadczenia zaowocowały kolejnymi projektami, takimi jak w programie Leonardo da Vinci: „Śląscy technicy na zagranicznych praktykach”, „Europejskie praktyki potwierdzeniem kompetencji zawodowych polskich uczniów”, „Staże w UE szansą na sukces młodych techników”. Staże na Słowacji, w Niemczech i we Włoszech były dobrą okazją doskonalenia umiejętności zawodowych, językowych, jak również pozwalały poznać kulturę i obyczaje krajów partnerskich. To motywowało nas do szukania doświadczeń w kolejnych krajach Unii Europejskiej. Projekt „Europejskie praktyki kluczem do sukcesu”, realizowany w latach 2015-2017 w ramach programu Erasmus+, umożliwił 40 uczniom praktyki w Bułgarii, Niemczech, Hiszpanii i Włoszech. W latach 2018-2019 praktyki zagra-

niczne kontynuowane są w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020. Proponujemy uczniom dwa kolejne projekty współfinansowane z EFS: „Twoja praktyka, Twój zawód, Twoja przyszłość” – skierowany do 57 uczniów klas trzecich technikum oraz „Uczeń polskiej szkoły branżowej w niemieckim systemie dualnym” – obejmujący 16 uczniów klas drugich i trzecich branżowej szkoły I stopnia. Po zakończeniu praktyk uczestnicy otrzymują certyfikat wydany przez instytucję partnerską oraz międzynarodowy dokument Europass-Mobilność, potwierdzający szkolenie odbyte w innym kraju europejskim. Uczniom szkoły branżowej umożliwiliśmy również udział w nowym projekcie „Zawodowcy z Mikołowa – podniesienie jakości nauczania i zwiększenie szans na zatrudnienie uczniów ZST”, projekcie realizowanym w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020. W ramach tego projektu 30 uczniów ZST ukończy bezpłatne kursy prawa jazdy na kategorię C i CE oraz kwalifikację wstępną niezbędną do kierowania pojazdami ciężarowymi.

Równolegle realizujemy projekty poszerzające zainteresowania matematyczne i techniczne oraz wzbogacające wiedzę i umiejętności w zakresie nowoczesnych technologii informatycznych. Za najciekawsze należy uznać projekty w ramach programów COMENIUS oraz Erasmus+:

- „Mathematics: E-learning and Math-Projects for Students and Teachers Across Europe” (2011-2013), obejmujący współpracę ze szkołami z Austrii, Czech, Słowacji, Litwy, Norwegii, Finlandii, Turcji, Islandii, Danii, Portugalii, Hiszpanii i Rumunii) i Projekt „Educational Software and E-learning in Math for European Students” (2011-2013), w którym rozszerzono współpracę o partnerskie szkoły w Irlandii i Szwecji. Projekty były skierowane do uczniów i nauczycieli zainteresowanych wykorzystaniem różnego typu programów komputerowych w nauczaniu i uczeniu się matematyki i innych przedmiotów ścisłych;
- „CESME Consumption and Energy Sources in Modern Education” – projekt mający na celu popularyzację zachowań zmierzających do ograniczenia konsumpcji energii elektrycznej oraz podnoszenia poziomu wiedzy na temat procesu jej produkcji, realizowany w latach 2016-2018 we współpracy z partnerami z Czech, Finlandii i Norwegii,
- „Projekt Learning for better Establishment on Labor

market”, obejmujący współpracę w latach 2017-2019 ze szkołami w Słowenii, Czechach, na Węgrzech i na Słowacji w zakresie opracowania i tworzenia projektów uczniowskich skoncentrowanych na takich dziedzinach nauki jak: elektrotechnika, mechatronika, informatyka oraz automatyka.

Doświadczenia europejskie gromadzone w ZST przez kilkanaście lat dają wymierne efekty w postaci takich kompetencji i umiejętności jak:

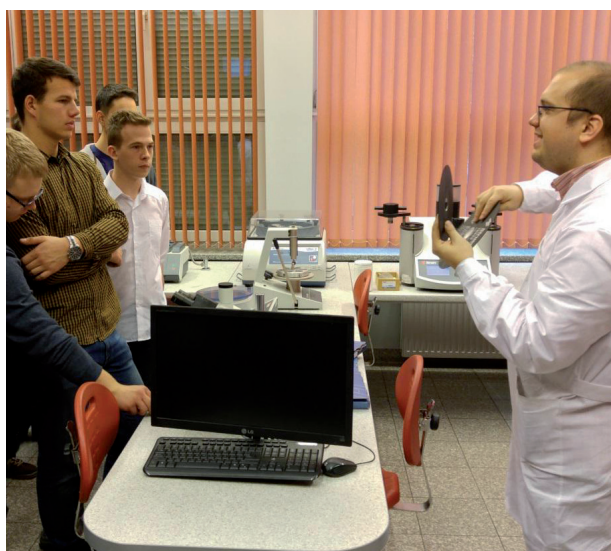
- poznanie europejskich rynków pracy i nowoczesnych technologii w konfrontacji z polskimi doświadczeniami,
- uzyskanie doświadczeń zawodowych w środowisku międzynarodowym,
- umiejętność międzynarodowej współpracy zespołowej,
- praktyczne zastosowanie języka obcego, w tym języka zawodowego,
- przyrost wiedzy nt. warunków życia i rzeczywistości szkolnej w krajach partnerskich.

Udział w praktykach i stażach zagranicznych jest ważnym krokiem w poznaniu Europejskich Ram Kwalifikacji Zawodowych, co ściśle powiązanie jest z klasyfikacją zawodów szkolnictwa zawodowego i rynku pracy. W tym miejscu należy wspomnieć, że kadra pedagogiczna również uczestniczy w różnych formach mobilności zagranicznych, podnosząc swoje kompetencje zawodowe zgodnie z potrzebami szkoły, co ma bezpośrednie przełożenie na jakość procesu nauczania.

Współpraca z wyższymi uczelniami

Jest obowiązkiem szkoły ponadpodstawowej, szczególnie szkoły technicznej, której zadaniem jest przygotowanie do studiów wyższych oraz wyrównanie szans edukacyjnych młodzieży poprzez popularyzację nauki i zapoznanie jej ze specyfiką studiowania. Wychodząc z tego założenia, zabiegamy o jak najszerszą współpracę z wyższymi uczelniami, głównie technicznymi. Współpraca ta obejmuje różnorodne formy. Do najważniejszych należy zaliczyć popularyzację osiągnięć naukowych uczelni, udział uczniów w wykładach wyjazdowych, warsztatach i zajęciach laboratoryjnych, udział w dniach otwartych i wizytach studyjnych. Obecnie bliżej współpracujemy z sześcioma uczelniami śląskimi. Naszymi partnerami są Wydział Mechaniczny Technologiczny, Instytut Informatyki, Wydział Inżynierii Biomedycznej i Wydział Transportu na Politechnice Śląskiej oraz Wyższa Szkoła Technologii Informatycznych i Wyższa Szkoła Techniczna w Katowicach. Współpracujemy również z Uniwersytetem Śląskim, Uniwersytetem Ekonomicznym w Katowicach czy Wyższą Szkołą Bankowości w Chorzowie.

Współpraca z uczelniami, służąca poszerzaniu wiedzy, pogłębianiu zainteresowań oraz ułatwieniu świadomego dokonywania wyboru dalszego kierunku kształcenia, jest ważnym elementem w szkolnym systemie doradztwa zawodowego. Ponad połowa naszych absolwentów podejmuje studia wyższe w formie stacjonarnej lub zaocznej. Badania losów absolwentów wskazują, że znajomość systemu i form edukacji na wyższych uczelniach w znaczny sposób ułatwiła im planowanie własnego rozwoju i podjęcie dalszych decyzji edukacyjno-zawodowych.

Kierunki współpracy ZST z pracodawcami

Trudno sobie wyobrazić szkolenie zawodowe, które odbywa się w oderwaniu od rynku pracy. Nasza szkoła współpracuje z wieloma firmami i zakładami rzemieślniczymi. Są to zarówno duże zakłady produkcyjne, jak i małe firmy usługowe. Współpraca ta odbywa się na poziomie szkoły branżowej, gdzie uczniowie uczą się zawodu u pracodawców, jak i na poziomie technikum w postaci praktyk zawodowych. Przykładowo w roku szkolnym 2009/2010 praktyki zawodowe odbywały się w 51 zakładach pracy, a nauka zawodu w 70, obecnie liczba pracodawców, z którymi współpracuje szkoła wynosi 143. Jak widać, skala współpracy z lokalnym środowiskiem pracy jest naprawdę duża i stale rośnie.

Z wieloma zakładami ZST współpracuje już od lat, są to nasi stali, wypróbowani partnerzy. Co roku pojawiają się też nowe kontakty. Część firm sama deklaruje chęć współpracy z nami. Często uczniowie przy pomocy swoich rodziców znajdują atrakcyjne miejsca odbywania praktyki zawodowej. Oczywiście nowe firmy wymagają weryfikacji, ale jeżeli ich baza techniczna, charakter produkcji czy usług, odpowiadają naszym potrzebom edukacyjnym, włączamy je do bazy firm-partnerów.

Zmieniające się preferencje uczniów, zmiany na rynku pracy i nowe kierunki kształcenia powodują konieczność rozszerzania form współpracy z pracodawcami, niejednokrotnie wykraczając poza przyjęte standardy. Za najważniejsze należy uznać:

- umowy patronackie i porozumienia o współpracy zawarte pomiędzy szkołą i pracodawcami,
- kształcenie dualne w klasach patronackich w zawodzie operator obrabiarek sterowanych numerycznie, stypendia fundowane,
- organizacja staży wakacyjnych dla uczniów w zakładach pracy miasta i regionu,
- udział pracodawców w wydarzeniach szkolnych typu: Europejski Tydzień Umiejętności Zawodowych, Dzień Techniki, Dzień Przedsiębiorczości, Powiatowe Targi Edukacji i Pracy,
- zaangażowanie pracodawców w proces wychowawczy, szczególnie w klasach wielozawodowych, odbywających zajęcia praktyczne w firmach i zakładach pracy.

Podjęte działania służą uelastycznieniu szkolnictwa zawodowego w taki sposób, by kształciło absolwentów potrafiących sprawnie dostosować swoją wiedzę, kompetencje

i umiejętności do potrzeb konkretnego pracodawcy, a jednocześnie, mając na uwadze zachodzące zmiany w gospodarce, by kształcenie zawodowe nie zamykało drogi do dalszego rozwoju lub przekwalifikowania.

Strategia rozwoju ZST w kontekście zmian w szkolnictwie zawodowym

W strategii rozwoju szkoły uwzględniamy wzbogacenie i doskonalenie współpracy z pracodawcami, co wynika nie tylko z reformy szkolnictwa zawodowego, ale związane jest z autentycznymi potrzebami szkoły. Uruchomienie branżowej szkoły II stopnia, planowanie nowych kierunków kształcenia zawodowego zgodnych ze zintegrowanym systemem kwalifikacji zawodowych i wdrażanie nowych podstaw programowych wymaga przede wszystkim współtworzenia programów nauczania z pracodawcami i wspólnego planowania organizacji kursów umiejętności zawodowych oraz kwalifikacyjnych kursów zawodowych. Nowym doświadczeniem będą również staże doskonalące umiejętności zawodowe nauczycieli w zakładach pracy, choć to niewątpliwie wielkie wyzwanie zarówno dla nauczycieli jak i pracodawców. Tym bardziej, że tak jak większość szkół w Polsce, mamy problemy z zatrudnieniem młodych nauczycieli-specjalistów, będących na bieżąco ze zmieniającym się rynkiem pracy, nowoczesnymi technologiami i praktyką gospodarczą.

Ważnym aspektem rozwoju szkoły zawodowej, tj. technikum i branżowej szkoły I i II stopnia jest podniesienie rangi szkolnictwa zawodowego w skali ogólnopolskiej, uświadomienie, że jest ono fundamentem rozwoju ekonomicznego, gospodarczego i podstawą postępu technologicznego, dlatego edukacja zawodowa na poziomie szkoły ponadpodstawowej musi stać się wspólną sprawą państwa, samorządów, pracodawców i nauczycieli.

Róża Włodarz, Elżbieta Jabłońska – Zespół Szkół Technicznych w Mikołowie.

Sabina Ficek

METODY AKTYWNE W PRACY DORADCY EDUKACYJNO-ZAWODOWEGO

„Sami musimy stać się zmianą, do której dążymy w świecie”

Mahatma Gandhi

Od samego początku pracy jako doradca zawodowy w szkole podstawowej wypracuję swój własny warsztat pracy. Nieustannie szukam metod, ćwiczeń, technik pracy, aby zainteresować uczniów tematyką, a jednocześnie aby nie była to kolejna „przegadana” lekcja. Pracując w szkole, jak i prowadząc Sieć Nauczycieli Doradców Zawodowych w naszej placówce, zauważam coraz większy impas w pokonywaniu kolejnych stopni samopoznania. Uczniowie zaprzeczają postawie gotowości na zmianę, jest to ich mechanizm obronny i trudno jest prowadzić zajęcia.

Zatem czy metody aktywne w pracy doradcy zawodowego są skutecznym narzędziem do pracy z uczniami szkół podstawowych?

Uważam, że tak, bo czuję to i zauważam podczas swoich zajęć. Aktywne metody pracy ożywiają tradycyjną, szkolną formułę prowadzenia zajęć, dzięki czemu są ciekawsze, bardziej angażujące, bardziej twórcze. Można zaobserwować uczniów z całkiem innej perspektywy i często uczniowie „prymusi” są wycofani, bierni a „słabi” uczniowie są zaangażowani i przejmują kontrolę. Oczywiście, na początku jest opór jednostek w grupie, jednak z czasem coraz chętniej

i z większym zaangażowaniem biorą udział w ćwiczeniach. Niektóre techniki pobudzają do refleksji, do wyciągania wniosków, inne do kreatywności, logicznego myślenia, pozwalają lepiej zrozumieć omawiane tematy, utrwalić wiedzę, czy poćwiczyć, doskonalić umiejętności. Dla mnie nawet wtedy, gdy uczniowie nie wyciągają wniosków, a tylko potrafią się oderwać od schematu działania, bawić się, uśmiechać, być zaangażowanymi, to wielka wartość dodana. Według mnie najbardziej wartościowe w procesie rozwoju ucznia jest nabywanie kompetencji poprzez zabawę i doświadczanie.

Przy doborze metod aktywnych do pracy z grupą należy

pamiętać o postawionych celach, o zaspokojeniu potrzeb odbiorców, jak i o programie nauczania. Bardzo ważne jest przygotowanie zajęć, które może mieć postać następującego schematu:

1. **Pomysł, cel, realizacja**, czyli jak ciekawy pomysł na realizację tematu da się zrealizować na jednej jednostce lekcyjnej. Dużą rolę w doborze realizacji pełni poziom uczestników;
2. **Czas**. Największym błędem prowadzącego jest próba przekazania jak największej ilości wiedzy w krótkim czasie. Warto tak zaplanować warsztat, aby móc go modyfikować i dostosowywać do uczestników i czasu;

3. **Materiały** dopasowane do poziomu grupy, warunków lokalowych, do tego, co chcemy osiągnąć. Warto materiały drukowane zastępować multimedialnymi narzędziami, które przede wszystkim sprawdzają się z młodzieżą. Wśród moich materiałów można znaleźć piłeczki, pocztówki, pudełko zapalek, gwoździe, kostki domina, tyczki bambusowe, woreczki z ryżem, chustki, zadrukowane kartki xero, słomki do napojów, wykałaczki, wydrukowane pieniądze, pionki do gry, itp.

Moje sprawdzone metody i formy aktywnej pracy to:

- Metody projekcyjne z wykorzystaniem dowolnych kart np. na „rundkę zapoznawczą”, gra na emocjach, dixit, memory, karty mocy, zawody, storybits, pocztówki, karty metaforyczne synapsa;
- Niedokończone historie: do których możemy użyć kart, kostek, aplikacji komputerowych: wyżej wymienione oraz story cubes, apka sekretne drzwi, weavesilk;

- Gry i zabawy tzw. lodołamacze, np. bambus, bezludna wyspa, przedmioty z mojej torby, 2 prawdy i kłamstwo, gwoździe, gorące krzesło (ziemniak);
- Role w grupie, komunikacja, budowanie zaufania np. fabryka samolotów, kładka zaufania, koło współpracy, zagadka Einsteina, budowanie wieży;
- Multimedia przykładowo: mapa karier, kalejdoskop kariery, filmy i karty zawodów ORE, 16personalities, ćwiczenia interaktywne np. na LearningApps, kompetencjometr;
- Myślenie wizualne, bo „uwielbiamy obrazy” mapy myśli, notatki wizualne, „flipowanie”.

Zainteresowanie aktywnymi metodami pracy wśród doradców edukacyjno-zawodowych, ale również nauczycieli jest bardzo duże. Dlatego w Regionalnym Ośrodku Doskonalenia Nauczycieli i Informacji Pedagogicznej „WOM” w Rybniku została stworzona „Sieć nauczycieli doradców zawodowych”. Nasza sieć jest formą samodoskonalenia, miejscem wymiany dobrych praktyk a także nowości w zakresie szeroko rozumianego doradztwa zawodowego. Spotykamy się na zajęciach stacjonarnych, ale również prowadzimy „kurs” na platformie Moodle naszego ośrodka, na którym zamieszczamy materiały, artykuły, ogłoszenia o innych kursach i wymieniamy się doświadczeniami. Spotkania stają się inspiracją do wdrażania i stosowania poznanych nowych metod, form pracy z grupą, a także pozwalają na bieżącą modyfikację swojego warsztatu pracy. Sieć i jej tematyka dostosowane są do potrzeb grupy specjalistów, a formy pracy zbliżone do tych, które odzwierciedlają proces grupowy, a także potrzeby indywidualne. Na spotkania zapraszamy również ciekawych gości. Zachęcam zatem chętnych doradców, ale i nauczycieli innych specjalności na dołączenie do naszej grupy. Zapisy na stronie ośrodka <http://wom.edu.pl> w kalendarzu szkoleń. Sprawmy, aby „nauka” doradztwa edukacyjno-zawodowego, „nauka” poznawania siebie była dla uczniów atrakcyjna, pobudzała emocje i uczucia, angażowała uczestników, by długo i dobrze wspominali nasze zajęcia. A efektem końcowym niech będzie znalezienie przez nich swojego miejsca w świecie edukacyjno-zawodowymi nie tylko.

Sabina Ficek – nauczyciel przedmiotów zawodowych i pedagogicznych w szkole dla dorosłych, przedmiotów informatycznych i technicznych oraz doradca zawodowy w szkole podstawowej, nauczyciel-konsultant w RODNIIP „WOM” w Rybniku. Ciągłe poszukująca nowych inspiracji do działania i odkrywania skutecznych metod pracy.

Aleksandra Szafrąńska

MAŁE KROKI W DOBRYM KIERUNKU – O EFEKTYWNOŚCI WSPÓŁPRACY MIĘDZYINSTYTUCJONALNEJ W ZAKRESIE PORADNICTWA CAŁOŻYCIOWEGO

Doradcy zawodowi Powiatowego Urzędu Pracy w Rybniku inicjatorami lokalnego partnerstwa na rzecz poradnictwa edukacyjno-zawodowego Mahatma Gandhi

Pierwsze kroki, w kierunku rozwoju zintegrowanego doradztwa zawodowego, postawili doradcy, zatrudnieni w Powiatowym Urzędzie Pracy w Rybniku, którzy w latach 90-tych, jako pierwsi zwrócili uwagę na deficyt specjalistów z zakresu doradztwa zawodowego w szkołach. Prowadzone ówczesnie, przez rybnicki urząd pracy, badania socjologiczne, wykazały niedostateczne przygotowanie młodzieży, kończącej naukę szkolną do wymagań rynku pracy. Zdiagnozowanie tego problemu, było dla urzędu bodźcem do wyjścia poza ustawowo określony obszar działalności i nawiązania współpracy z lokalnymi szkołami. Warto przypomnieć, że w 1997 roku, pomocy doradczej m.in. w formie zajęć zawodoznawczych, udzielono aż 1508 uczniom. Doradcy, w pełni zaangażowani w wykonywanie dodatkowych obowiązków, przyczynili się do zwiększenia świadomości młodych ludzi na temat planowania kariery. Stali się inspiracją dla pracowników z wielu sektorów, mających wpływ na krajowy rynek edukacyjno-zawodowy¹.

Rybnicka Platforma Poradnictwa Zawodowego – pomostem do kariery

Cykliczne spotkania rybnickich doradców zawodowych, podczas których bilansowali oni swoje możliwości, w 2008 roku doprowadziły do utworzenia Rybnickiej Platformy Poradnictwa Zawodowego (RPPZ), koordynowanej przez PUP Rybnik. Od ponad dziesięciu lat, Platforma stanowi centrum, które usprawnia integrację doradców oraz umożliwia realizację wspólnych celów. Jest przykładem realnie funkcjonującej sieci doradczej, łączącej potencjał wielu specjalistów z kilkunastu lokalnych instytucji.

Od początku swojego istnienia, RPPZ przeprowadziła wiele efektywnych działań na rzecz promowania poradnictwa edukacyjno-zawodowego. Jej zaangażowanie w organizację różnorodnych przedsięwzięć w ramach lokalnych inicjatyw – Rybnickich Dni Kariery – stale przyczynia się do wzrostu zainteresowania młodzieży doradztwem zawodowym oraz możliwościami edukacji w regionie.

Platforma wydała również dwie edycje Zeszytu Metodycznego, zawierającego gotowe scenariusze zajęć zawodoznawczych dla różnych grup odbiorców oraz Biuletyn

Informacyjny, który stanowi kompendium wiedzy o zawodach oferowanych przez rybnickie szkoły zawodowe. W celu wspierania lokalnych inicjatyw informacyjnych i doradczych, popularyzacji zawodu doradcy szkolnego oraz zapobiegania wykluczeniu zawodowemu młodych osób,

Platforma zrealizowała projekt Azymut – moja pasja, moja szkoła, mój zawód, moja praca. W efekcie działań projektowych, łącznie 2200 uczniów III klas rybnickich gimnazjów, wzięło udział w zajęciach dotyczących planowania kariery zawodowej, część uczniów uczestniczyło w obozach profilaktyczno-edukacyjnych, a niektórzy w wolontariacie. Natomiast, ukończenie przez pedagogów szkolenia z zakresu poradnictwa zawodowego, dało im możliwość odbycia stażu w tym kierunku. Szkoły uczestniczące w projekcie wyposażono w praktyczne materiały dydaktyczne, przydatne w pracy szkolnego doradcy zawodowego².

Nowy początek – doradztwo zawodowe w dobie reformy edukacji

Kwestię doradztwa zawodowego w placówkach oświatowych regulują działania Ministerstwa Edukacji Narodowej. Zgodnie z najnowszym rozporządzeniem, zajęcia z tego zakresu, prowadzone mają być również na etapie edukacji przedszkolnej i wczesnoszkolnej. O tej potrzebie cały czas sygnalizowało środowisko rybnickich doradców zawodowych. Preorientacja zawodowa, wdrażana od najmłodszych lat, to podstawa. Takie działania umożliwiają dzieciom zapoznanie się z zawodami obecnymi w ich najbliższym otoczeniu, znaczeniem pracy w życiu człowieka oraz pomagają w określeniu zainteresowań. Realizacja zajęć w formie gier i zabaw dydaktycznych, wycieczek zawodoznawczych oraz praktycznych warsztatów wspomaga rozwój uzdolnień wychowanków. Ważne jest pobudzanie wyobraźni i kreatywności u dzieci np. poprzez odgrywanie ról zawodowych. Wtedy przedszkolaki uczą się opowiadania o sobie, swoich marzeniach, o tym, kim chcieliby zostać w przyszłości.

Szczególną rolę w życiu ucznia odgrywa środowisko

¹ Biuletyn Jubileuszowy Powiatowego Urzędu Pracy, Rybnik 2010.

² Biuletyn Jubileuszowy – X-lecie Rybnickiej Platformy Poradnictwa Zawodowego, Rybnik 2018.

szkolne, gdzie podejmuje on swoje pierwsze decyzje edukacyjno-zawodowe. W ramach lekcyjnych zajęć z doradztwa zawodowego, warto inicjować wydarzenia np. konkursy, sprzyjające prezentacji talentów i pasji. Natomiast, informacji o zawodach warto dostarczać uczniom poprzez: cykle spotkań z przedstawicielami zawodów, warsztaty zawodoznawcze, uczestnictwo w happeningach, dniach otwartych instytucji rynku pracy oraz targach edukacyjno-zawodowych. Przy organizacji doradztwa zawodowego szkoła powinna pracować w szczególności z pracodawcami, placówkami prowadzącymi kształcenie zawodowe, uczelniami wyższymi, poradniami psychologiczno-pedagogicznymi oraz instytucjami rynku pracy. Ważne jest również dawanie sposobności każdemu uczniowi do korzystania z indywidualnego poradnictwa zawodowego. W sprzyjających dobrej komunikacji, warunkach, mógłby on otwarcie rozmawiać z doradcą zawodowym o swoich problemach związanych z wyborem zawodu.

Sprawna realizacja doradztwa edukacyjno-zawodowego, sukcesywnie może przyczynić się do zmniejszenia liczby absolwentów, którzy nie posiadają odpowiednich kwalifikacji lub nie chcą pracować w danym zawodzie.

Pracodawca rzetelnej wiedzy – korzyści płynące z bezpośredniego kontaktu młodzieży z lokalnymi przedsiębiorcami

Niejednokrotnie wyobrażenia młodych ludzi o pracy w danym zawodzie znacznie odbiegają od jej rzeczywistych warunków, dlatego warto zadbać o kontakt uczniów z autoritetami życia zawodowego. Jeśli uczeń ma styczność z realiami pracy, poznaje strukturę organizacyjną firm, potrzebne kwalifikacje, kompetencje do wykonywania obowiązków oraz technologie XXI wieku, jest mu łatwiej ocenić swoje szanse na sukces zawodowy. Inicjowanie takich przedsięwzięć, działa z obopólną korzyścią – uczniom pomaga w dokonywaniu przemyślanych wyborów edukacyjno-zawodowych, a pracodawcom – w szerszej perspektywie – w znalezieniu kompetentnych pracowników. Warto, by pracodawcy angażowali się w spotkania z uczniami, uczestniczyli w targach edukacyjnych czy dniach kariery oraz umożliwiali organizację wycieczek do zakładów pracy – w ten sposób, wpływając również na rozwój i promocję swoich firm.

W tym miejscu, warto wspomnieć o przeprowadzonych przez Rybnicką Platformę Poradnictwa Zawodowego – w latach 2016-2018 – debatach z udziałem uczniów, pracodawców i doradców zawodowych, które zwiększyły świadomość młodych ludzi o mechanizmach współczesnego rynku pracy. Podczas takich wydarzeń uczniowie mogą konfrontować swoje umiejętności z oczekiwaniami pracodawców. Doradcy zawodowi zrzeszeni w RPPZ, zauważyli pozytywną zmianę w myśleniu młodzieży o planowaniu kariery, dzięki tego typu inicjatywom.

Nowe horyzonty – eksploracja możliwości poradnictwa kariery

Zmiany zachodzące we współczesnym świecie spowodowane głównie postępowaniem technologicznym i oddziaływaniem mediów społecznościowych – szczególnie na młodzież, nieustannie skłaniają osoby zatrudnione w re-sortach: edukacji i pracy, do refleksji nad rozwojem poradnictwa edukacyjno-zawodowego. Z powodu zwiększonego zapotrzebowania na nowe zawody oraz mnogość ofert edukacyjnych, koniecznością staje się udzielanie porad klientom, dotyczących wyboru kolejnych etapów i kierunków kształcenia, możliwości przekwalifikowania się, czy w sytuacji utraty pracy – ponownego zatrudnienia. Poradnictwo zawodowe zaczyna odgrywać coraz większą rolę. Doradca towarzyszy osobie radzącej się na różnych etapach jej życia. W tym wypadku jego rola nabiera szerszego znaczenia – staje się on doradcą życiowym, „szeroko pojmowanej kariery a nawet biografii”³.

Wiąże się to z ciągłym pogłębianiem wiedzy osób działających w tym obszarze. Istnieje wachlarz możliwości doskonalenia specjalistów z wykorzystaniem np. webinarów (internetowych seminariów, prowadzonych przez ekspertów w formie np. wideokonferencji). Platformy szkolące i zarazem jednoczące doradców zawodowych, oferują również pakiety praktycznych narzędzi dydaktycznych, które znajdują swoje zastosowanie w poradnictwie indywidualnym i grupowym. Niezaprzeczalnie, organizowane – stacjonarnie czy online – kursy, konferencje, pomagają doradcom zawodowym, pedagogom i nauczycielom w doskonaleniu zawodowym i dzieleniu się bagażem doświadczeń. Również działania sieci doradczej, polegające na stałym monitorowaniu przykładów dobrych praktyk, stosowanych w różnych częściach kraju i świata oraz cyklicznej ewaluacji poprzez rozmowy z uczniami, absolwentami szkół, mogą przyczynić się do poprawy jakości usług doradczych.

Zdając sobie sprawę z trudności i niejasności związanych z reformą edukacji i wielu niedoskonałości systemu – nadmiarem obowiązków zawodowych, a przede wszystkim ograniczeń czasowych i finansowych, chwilami naprawdę frustrująca bywa myśl o konieczności ciągłego podnoszenia kwalifikacji, kompetencji i pogoni za trendami. Jako dana jednostka nie jesteśmy w stanie sprostać wszystkim oczekiwaniom. Działamy dla ludzi, ale też jesteśmy ludźmi, więc potrzebujemy siebie nawzajem, żeby podołać priorytetowym zadaniom. We współpracy można wiele zdziałać. Warto zastanowić się nad obszarami wymagającymi usprawnienia. W jakim kierunku ma rozwijać się sieć poradnictwa zawodowego? Czy odczuwamy potrzebę superwizji, żeby nie popadać w rutynę? W tak podzielonym świecie, bycie kreatywnym i zmotywowanym, na czasie i na czacie – to trudne zadania. Zastanówmy się więc, co tak naprawdę jest najważniejsze.

Aleksandra Szafrńska – doradca zawodowy Powiatowego Urzędu Pracy w Rybniku.

³ B. WOJTASIK: Podstawy poradnictwa kariery. Przewodnik dla nauczycieli. Warszawa 2011, s.35

Małgorzata Mokrosz

METODA WORLD CAFÉ W PRACY RADY PEDAGOGICZNEJ

Dyrektor, jako przewodniczący rady pedagogicznej, jest m.in. odpowiedzialny za współpracę zespołu nauczycielskiego w opracowywaniu wniosków i dokumentów szkoły. Myślę, że do lamusa odchodzą już konferencje prowadzone w taki sposób, że jeden (zwykle dyrektor) mówi, a reszta z mniejszym lub większym zaangażowaniem słucha. Wiem, czasem tak prościej i szybciej, ale czy podanie wszystkiego na tacy jest dobrym rozwiązaniem? Metoda World Café, o której chcę napisać, nie jest odkryciem, ale być może skłoni niejednego dyrektora do uaktywnienia grona pedagogicznego.

Tak, jak do każdego zadania, również w tym przypadku konieczne jest przemyślenie tematów dyskusji, przygotowanie odpowiednich warunków do jej prowadzenia wspomnianą metodą. Metoda World Café sprawdza się na zebraniach rad pedagogicznych podsumowujących pracę dydaktyczno-wychowawczą. Jest to dobra okazja, aby przyjrzeć się naszej pracy w różnych aspektach i z punktu widzenia wszystkich osób zaangażowanych w ten proces. Jest wtedy szansa, że zrodzi się coś, co z powodzeniem będzie można wykorzystać do pracy w przyszłości.

Dyrektorze, zacznij od siebie!

Jak zawsze zacząć musi dyrektor. To on przecież jest liderem i prekursorem wszelkich zmian w szkole. Z pewnością problemu nie będzie miał ten przewodniczący rady pedagogicznej, który stosuje nowatorskie rozwiązania w strefie zarządzania. Tych zaś, którzy uważają, że z powodzeniem prowadzili do tej pory posiedzenia w tradycyjny sposób, namawiam do spróbowania innej formy. Myślę, że ta forma w zdecydowany sposób może ułatwić pracę samemu dyrektorowi. Oczywiście, nie zwalnia go to od przemyślenia spotkania. Łatwiej jest tym, którzy sami przepracowali tę formę na sobie w ramach szkoleń czy spotkań dyrektorów. Każda innowacja budzi obawy i lęk, ale kiedy osobiście jej doświadczymy, sami przekonamy się, na ile skuteczna będzie ona w pracy w naszym środowisku. Warto zatem uczestniczyć w takich szkoleniach, które uczą współpracy w sposób inny niż zwykle.

Przygotuj tematy do dyskusji

Aby skutecznie pracować, trzeba znać tematyczny zakres naszych rozmów. Należy pamiętać o tym, żeby tematy do dyskusji nie były zbyt szczegółowe i zamknięte (może to spowodować szybkie wyczerpanie kreatywnych pomysłów), powinny natomiast dotyczyć uczestników, odwoływać się do ich wiedzy i doświadczeń (wtedy rośnie szansa na rozpatrywanie danego zagadnienia z wielu punktów wi-

dzenia). W przypadku zebrania podsumowującego naszą pracę w danym czasie (śródroczne czy roczne), często pochylamy się nad tym, co się udało i nad czym musimy jeszcze popracować w przestrzeni dydaktycznej, wychowawczej, opiekuńczej, współpracy ze środowiskiem, organizacji przestrzeni, zarządzania. Wskazana tematyka może być wykorzystana do dyskusji w poszczególnych grupach. Można też wykorzystać inne tematy do dyskusji, które są dla nas ważne. Warto czasem pomyśleć również o tym, czy nie wykorzystać tej formy na spotkaniu kilku organów szkoły – rada pedagogiczna, rada rodziców, samorząd uczniowski. W takim przypadku dobrze jest, aby grupy pracujące nad problemem były „wymieszane”.

Organizacja przestrzeni spotkania

Jak podczas każdego zebrania wielu osób, zadbać trzeba o przygotowanie miejsca. Forma ustawienia kilku stolików (6-10, w zależności od liczby uczestników; chodzi o to, żeby na jeden stolik przypadło średnio nie więcej niż 6-8 osób). Każdy stolik powinien być nakryty „obrusem” (plakat, na którym będą robione notatki). Oczywiście inwencja w aranżacji tych miejsc jest dowolna. Może to być papierowy obrus lub duża kartka papieru (na tyle duża, żeby pomieściła pomysły kilku grup). Liczba ustawionych przy stolikach krzeseł będzie wskazywała na ilość osób biorących udział w dyskusji. Należy unikać takiej sytuacji, kiedy przy jednym stoliku jest więcej osób niż wyznaczonych krzeseł. Miło, kiedy przy takim dyskusyjnym stoliku będzie można napić się kawy czy przekąsić coś drobnego. To jednak wartość dodana tych spotkań, ale nie kluczowa. Niech „twórczy obrus” będzie mimo wszystko w centrum naszej uwagi tak, aby spędzonego wspólnie czasu nie przegadać bezowocnie. Każdy stolik to miejsce na rozmowę na jeden z tematów (przy każdym stoliku inny temat, ale jeśli liczba uczestników jest duża, to przy 2 stolikach może toczyć się rozmowa na taki sam temat). W widocznym miejscu dobrze jest zawiesić plakat z ponumerowanymi tematami, a na stolikach oznaczyć numer, ewentualnie także temat.

Gospodarz spotkania

Prowadzącym spotkanie może być dyrektor, ale czasem warto tę rolę oddać komuś z nauczycieli. Oczywiście wybór nie powinien być przypadkowy i nie powinien zależeć od osobistych sympatii dyrektora. Wybór gospodarza spotkania oparty powinien być na kompetencjach osoby, która sama uczestniczyła już w tej formie współpracy i jest przede wszystkim przekonana do niej. Doskonale, jeśli jest to profesjonalny trener z zewnątrz, ale nie jest to absolut-

nie konieczne. Wystarczy, że sami będziemy przekonani o celowości naszych działań i wprowadzenia takich zmian, a nasz przekaz z pewnością zachęci innych do działania.

Prowadzenie spotkania

Przed rozpoczęciem rozmów prowadzący przedstawia zasady uczestnictwa w World Cafe. Każdy z uczestników decyduje się, na który z tematów chce dyskutować w pierwszej kolejności. Zajmuje wtedy miejsce przy stoliku z numerem tematu, ważnym dla niego na dany moment. Istotne, aby prowadzący nie narzucał uczestnikom, do którego ze stolików mają zasiąść i w jakiej kolejności. Wybór miejsca powinien być dobrowolny. Zadaniem prowadzącego jest jedynie czuwanie nad tym, aby przy jednym stoliku nie znajdowało się więcej osób niż krzesła. Nawet, jeśli przy stoliku jest maksymalna ilość osób, a przy innym są braki, prowadzący nie interweniuje w wybór rozmówców. Dobrze jest ustalić czas rozmów na dany temat, który kończyć się będzie umówionym dźwiękiem (dzwoneczek, gong). Ustalenie czasu musi być też przemyślane. Nie może on być zbyt krótki, aby nie ograniczać inwencji rozmówców, ale nie może też być zbyt długi, aby rozmowy nie potoczyły się w kierunkach niezwiązanych z tematem. Optymalny czas trwania dyskusji przy stoliku to ok. 15 minut. Ustalony na początku czas powinien być przestrzegany przez uczestników, a prowadzący nie powinien dopuszczać, by uczestnicy ten czas przedłużali. Warto w tym celu na 5 minut przed umówionym dźwiękiem wspomnieć, że wkrótce czas się skończy. To powinno zmobilizować uczestników do podsumowania dyskusji w danym gronie. Stolik, a jednocześnie temat, zmieniamy 2-3 razy (dwukrotna zmiana oznacza uczestniczenie w 3 rozmowach, zmiana trzykrotna to w efekcie 4 rozmowy). Optymalnie jest, aby wszystkie tury rozmów zamknęły się w 60 minutach.

Możliwe jest ustanowienie przy poszczególnych stolikach tzw. gospodarzy tematu. Osoby te należałoby wcześniej zaznajomić z tą metodą. Ich rola jest pożądana w przypadku dużej grupy uczestników. Przy małych grupach nie są konieczni. Gospodarz stolika może zapisywać wnioski wyłaniające się w trakcie dyskusji. Kiedy pojawia się kolejna grupa, krótko przedstawia on, co już zostało na dany temat powiedziane w poprzedniej grupie/grupach. Jeśli nie wyznaczaliśmy takich osób, każdy kolejny zespół przy stoliku, po zmianie, czyta, co jest na plakacie i kontynuuje dyskusję na dany temat.

Po zakończeniu wszystkich tur prezentowane są wyniki rozmów na poszczególne tematy. Wnioski zapisujemy na widocznej tablicy, eliminując treści powtarzające się bądź podobnie brzmiące. Oczywiście, jest to możliwe wyłącznie przy zgodzie wszystkich uczestników.

Korzyści metody World Café:

1. Angażuje wszystkich uczestników spotkania.
2. Przyjazna atmosfera służy prowadzeniu rozmów, ale również słuchania innych.
3. Możliwość różnorodnego spojrzenia na dany temat z perspektywy różnych osób.
4. Twórcze pomysły do podejmowania kolejnych działań.
5. Zbiorowy potencjał ma ogromne znaczenie w tworzeniu wspólnych kierunków działań.
6. Wypracowane wnioski i kierunki przez zespół są bardziej przyswajalne, a skuteczność ich realizacji jest większa aniżeli w przypadku odczytania ich przez dyrektora.
7. Każda runda podnosi z reguły jakość proponowanych rozwiązań

Trudności w prowadzeniu spotkania metodą World Café:

1. Brak przekonania prowadzącego co do skuteczności tej metody. Jeśli prowadzący (dyrektor, wybrany nauczyciel, trener) nie jest przekonany do tej formy współpracy, to swoim zachowaniem nie przekona uczestników do aktywności.
2. Trzeba czuwać na tym, aby rozmowy nie schodziły na „boczne tory”, ale by rozmówcy trzymali się wytyczonego tematu.
3. Konieczne jest przypominanie uczestnikom o zapisywaniu wspólnie wyciągniętych wniosków. Często w ferworze dyskusji zapominają o zapisie, a mijający czas uniemożliwi im zapisanie być może jakiejś istotnej myśli.
4. Bywają bardzo silne osobowości w gronie uczestników. Należałoby tak pokierować dyskusją, aby te postaci nie zdominowały zespołu, ale by umożliwiły wypowiedzenie się wszystkim członkom grupy.

Sądzę, że urozmaicenie zebrań rad pedagogicznych jest konieczne. Przedstawiona forma jest jedną z wielu, które stosujemy w naszej szkole. Dla mnie, jako dyrektora, jest bardzo wartościowa, bo mobilizuje wszystkich uczestników zebrania. Najważniejsze zaś jest to, że wypracowane wnioski są rezultatem pracy całej grupy. To zobowiązuje ich do realizacji wytyczonych kierunków, określonych zadań. Nie można oczywiście przesadzić z częstotliwością jednej formy, bo albo straci swoją istotę, albo zwyczajnie znudzi uczestników. Rolą dyrektora jest więc poszukiwanie ciągle nowych form pracy zespołowej po to, aby uzyskane efekty były przede wszystkim korzystne dla procesu dydaktyczno-wychowawczego w szkole. Na koniec jeszcze chcę podkreślić, że podana metoda przyniesie większe efekty, jeśli połączymy różnego rodzaju grupy współodpowiedzialne w szkole za realizację wytyczonych kierunków działań. Tak więc nauczyciele, rodzice, uczniowie, personel administracyjny powinni wspólnie wypracować takie wnioski, które byłyby realnym odzwierciedleniem potrzeb szkoły. Nie zamykamy się szczelnie w gronie pedagogów, czasem głos przedstawicieli innych organów szkoły rzuci nowe światło na rzeczywistość szkolną.

Małgorzata Mokrosz - dyrektor

Szkoły Podstawowej Nr 4 im. G. Morcinka w Radlinie

Sabina Synowiec

PROFILAKTYKA ZABURZEŃ SI W GRUPIE PRZEDSZKOLNEJ – SENSORYCZNE TORY PRZSZKÓD METODĄ „ZRÓB TO SAM”

Wielu nauczycieli wychowania przedszkolnego zwraca uwagę na wzrastające z roku na rok pobudzenie psychoruchowe i deficyty uwagi dzieci. Apogeum pojawia się właśnie w okolicach wczesnej wiosny, co wytłumaczyć można m.in., wykorzystując podstawy teorii integracji sensorycznej.

Organizm ludzki odbiera i przetwarza bodźce pochodzące z siedmiu zmysłów ciała – każdy z nas reaguje na sygnały wzrokowe, węchowe, smakowe, słuchowe, dotykowe, przedsionkowe (ruch liniowy np. na huśtawce i rotacyjny na karuzeli, położenie ciała w przestrzeni) oraz proprioceptywne (mocniejszy nacisk np. podczas przytulania, masowania ciała czy pracy fizycznej). Jeśli wszystkie systemy zmysłowe otrzymują odpowiednią do potrzeb dawkę stymulacji i współpracują ze sobą, możemy się prawidłowo rozwijać, uczyć nowych umiejętności i odpowiednio reagować na otoczenie. Kiedy jednak uważniej przeanalizujemy środowisko sensoryczne przeciętnego dziecka przedszkolnego, może okazać się, że – paradoksalnie – jest ono bardzo ubogie w różnorodne bodźce sensoryczne. Bo jak kalkulator ma się prawidłowo rozwijać, kiedy czas w domu niejednokrotnie spędza przed ekranem telewizora, komputera lub telefonu? Kiedy bawi się pięknymi zabawkami – ale zrobionymi z jednego rodzaju tworzywa (wszechobecnego plastiku)? Kiedy cały czas słyszy: „nie dotykaj, bo się ubrudzisz!” albo „nie ściągaaj skarpetek, załóż kaptcie, bo zaraz będziesz chory!”? Coraz częściej zauważyć można, że pomimo szerokiego asortymentu zabawek, gier i akcesoriów dla dzieci, o których nasze pokolenie mogło tylko pomarzyć – dzieci są coraz bardziej „głodne” nowych doświadczeń sensorycznych... co objawia się niestety nadwrażliwością i osłabioną na nie tolerancją. Tak, jakby mózg myślał sobie: „jeśli czegoś nie znam, nie doświadczyłem tego wcześniej – to na wszelki wypadek lepiej być ostrożnym, mimo, że mogę tego potrzebować”. Stąd możemy obserwować konsternację dzieci na plaży, na trawniku czy

w wodzie – niejednokrotnie nie chcą chodzić „na bosaka”, narzekają na dyskomfort. Wiele dzieci, mimo szerokiej obecności oferty spożywczej – prezentuje wybiórczość pokarmową. Niektóre płaczą w reakcji na obiektywnie nieszkodliwe dźwięki (i nie mówimy tu o dzieciach np.

z autyzmem, których profil sensoryczny zazwyczaj jest charakterystyczny, ale o dzieciach tzw. neurotypowych – bez globalnych zaburzeń rozwoju).

Przykłady można mnożyć...Niestety, rodzice nie zawsze zdają sobie sprawę z tego, jak ważna jest stymulacja polisensoryczna małego dziecka – plastelina, farby do malowania palcami czy ryż do przesypywania, który jest często w domu zakazany, „bo brudzi”. Kiedy proponujemy rodzicom przedszkolaka z osłabioną sprawnością manipulacyjną i grafomotoryką zabawy z masami przekształcalnymi czy materiałami sypkimi – często napotykamy pełen konsternacji wzrok i słyszymy uwagi o braku czasu i „bałaganie”. Szalczki są przecież znacznie „czystsze”. Taka jest specyfika naszych czasów – pędzimy do przodu, czasem ciężko nam wygospodarować czas na najpilniejsze prace domowe, dlatego rozumiem, że każda dodatkowa garść rozsypanego ryżu może być dużym obciążeniem... I dlatego coraz częściej to przedszkole jest jedynym miejscem, gdzie dziecko może doświadczać świata polisensorycznie. Oczywiście znaczne zaburzenia SI wymagają terapii na specjalnie przystosowanej sali, gdzie znajdziemy m.in. huśtawki, materace i zapas „brudzących” materiałów sypkich... ale przeciwdziałanie pojawieniu się opisywanych wyżej trudności można rozpocząć podczas zabaw grupowych w sali przedszkolnej. Zasada jest prosta – dzieci ustawiają się „gęsiego”, ściągają kaptcie i skarpetki, i bosymi stopami chodzą wolnym krokiem po ustawionym „torze przeszkód”. Do budowy takiego toru można wykorzystać pomoce SI takie jak gumowe „języki” czy plastikowe „kamyczki” i „kładki” zakupione w sklepach oferujących profesjonalne artykuły do terapii integracji sensorycznej. Jeśli

jednak nie mamy do dyspozycji gotowych elementów, proponuję wykonać je samodzielnie.

Prezentowane zdjęcia pokazują autorskie elementy toru przeszkód - zajęcia takie prowadzę z dziećmi w różnych przedszkolach już od kilku lat pod nazwą „Chodź, pobawimy się razem w coś nowego, coś innego, coś fajnego – sensoryczne tory przeszkód”. Najwygodniejsze okazały się dla mnie pomoce stworzone na bazie dywanika – wycieraczki zakupionej w cenie ok. 3zł w Ikea Kristrup (wcześniej tworzyłam elementy na bazie dykty, ale są one znacznie cięższe, niewygodne w transporcie i przechowywaniu, poza tym trzeba je układać na dywanie, bo na gładkiej podłodze się ślizgają, co jest niebezpieczne. Zamiast dywaników można też wykorzystać np. podłogowe puzzle piankowe, choć lepiej z boku sprawdzić czy klej ich nie roztopi). Taka wycieraczka jest prążkowana i lekko podgumowana, co zapewnia przyczepność do gładkiej podłogi i dobrą bazę dla kleju na gorąco, którym mocowałam wierzchnie elementy – w tym wypadku gąbki, piórka, klocki piankowe czy kawałki materiału. Sam klej na gorąco, zwłaszcza z drobkami brokatu również świetnie się nadaje do tworzenia zygzaków, kropek czy pasków, po których chodzą dzieci. Dodatkową atrakcją może być tunel z materiału, skakanka do przechodzenia „tip - topem”

(ja używam w tym celu łańcucha choinkowego – takiego miękkiego i „puchatego”), woreczki z materiałami sypkimi w środku (te warto rozłożyć na dywanie) czy materace do czołgania się. Dobrze jest wykorzystać to, co akurat mamy do dyspozycji w przedszkolu – może duże klocki piankowe? Może mamy równoważnię? A może wystarczy taśma klejąca, po której dzieci przejdą „stopa do stopy”? W cieplejsze dni można taki „tor przeszkód” ułożyć na kochach na podwórku, wysypując do większych misek piasek, groch, trawę i wlewając wodę. Jedyne, na co trzeba zwrócić szczególną uwagę to – jak zwykle – bezpieczeństwo. Dziewczynkom warto też zaproponować przyjęcie tego dnia do przedszkola w spodniach, bez rajstopek – zapewni to większą swobodę ruchów.

Gorąco zachęcam do przeprowadzenia takich zajęć np. raz w miesiącu. Ja poprzedzam je jeszcze zabawą w kółeczku na dywanie z wykorzystaniem „gniotków sensorycznych” i rozgrzewką taneczną. Przy okazji ściągania kapci można też skontrolować nie tylko stan stóp naszych milusińskich, ale też i rozmiar kapci, jakich używają, ponieważ rodzice bywają czasami zdziwieni faktem, że stópki urosły albo kapcie się skurczyły.

Sabina Synowiec - psycholog, terapeuta SI.

Małgorzata Pyszny

BLIŻEJ ŚLĄSKICH LEGEND

Ziemia śląska jest tak bardzo piękna, tak bardzo podobna do tego uśmiechu zamyślonej dziewczyny młodej, iż niedziwota, że zamieszkała ją nie tylko człowiek, ale całe grono przeróżnych duszków i bożąt.

Gustaw Morcinek

W styczniu 2019 r. w Centrum Kulturalno-Edukacyjnym w Czerwionce odbyła się konferencja metodyczna „Śląskie legendy z kalendarzem w tle”, w ramach której nauczyciele mogli zapoznać się z „Kalendarzem gminnych legend i opowieści” stworzonym przez mieszkańców miasta i gminy Czerwionka-Leszczyny, poznać różnych bohaterów śląskich legend, dowiedzieć się jakie miejsce w podstawie programowej zajmuje legenda oraz jak w ciekawy sposób wprowadzać dziedzictwo kulturowe regionu w ramach zajęć edukacyjnych w szkole i przedszkolu.

Podczas konferencji ogłoszone zostały konkursy dla dzieci, młodzieży i nauczycieli dotyczące legend. Przedmiotem

konkursów było:

- stworzenie pracy plastycznej,
- napisanie opowiadania,
- opracowanie przez nauczycieli scenariusza zajęć edukacyjnych.

Organizatorami konkursów byli: Urząd Gminy i Miasta Czerwionka-Leszczyny, Regionalny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli i Informacji Pedagogicznej „WOM” w Rybniku oraz Szkoła Podstawowa nr 5 w Czerwionce .

Na konkurs wpłynęło: 117 prac z 18 placówek edukacyjnych z: Czerwionki-Leszczyn, Rybnika, Knurowa, Nędzy,

Rydułtów, Zwonowic. Jury postanowiło wyróżnić: 24 prace plastyczne, 7 opowiadań, 3 scenariusze zajęć edukacyjnych.

Organizatorzy konkursu pragną wyrazić serdeczne podziękowanie wszystkim uczniom, nauczycielom, opiekunom, rodzicom, członkom jury za współpracę, pobudzanie aktywności twórczej, rozwijanie kreatywności uczniów, a nade wszystko promocję dziedzictwa kulturowego regionu. Mamy nadzieję, że konkurs stanie się inspiracją nie tylko do wymiany doświadczeń artystycznych dzieci i mło-

dzieży, ale też będzie stanowił zachętę do zgłębiania śląskiej kultury i literatury oraz odbywania wycieczek śląskimi szlakami i bezdrożami.

Małgorzata Pyszny – nauczyciel-konsultant Regionalnego Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli i Informacji Pedagogicznej „WOM” w Rybniku oraz nauczycielka języka polskiego w Zespole Szkół w Czerwionce-Leszczynach.

Poniżej zamieszczamy wyróżniony w konkursie scenariusz zajęć edukacyjnych

Scenariusz zajęć edukacji wczesnoszkolnej (klasa I)

w ramach realizowanego cyklu zajęć „O śląskim Utopku, co żyje w Bierawce” stworzony przez panią Gabrielę Galicę-Uszczynkiewicz nauczyciela SP 5 w Czerwionce-Leszczynach.

CEL OGÓLNY:

- Promowanie kultury i dziedzictwa regionu

CELE SZCZEGÓŁOWE :

Uczeń:

- słucha z uwagą wypowiedzi nauczyciela, innych osób
- z otoczenia, w różnych sytuacjach życiowych, wymagających komunikacji i wzajemnego zrozumienia,
- zadaje pytania w sytuacji braku rozumienia lub braku pewności zrozumienia słuchanej wypowiedzi,
- słucha z uwagą tekstów czytanych przez nauczyciela, uczniów i inne osoby,
- omawia treść przeczytanych tekstów i ilustracji, potrafi udzielić odpowiedzi na zadane pytania,
- wyodrębnia postacie i zdarzenia w utworach literackich, ustala kolejność zdarzeń, ich wzajemną zależność,
- pisze odręcznie, czytelnie, płynnie, zdania, sprawdza i poprawia napisany tekst,
- wykorzystuje nabyte umiejętności do rozwiązywania problemów i eksploracji świata,
- identyfikuje się z grupą społeczną, do której należy: rodzina, klasa w szkole, społeczność lokalna, naród,
- opowiada ciekawostki dotyczące regionu wyróżniającego w nich postaci fikcyjne i realne – zna lokalne legendy o utopku,
- szanuje zwyczaje i tradycje swojego regionu,
- rozpoznaje i wyróżnia cechy ekosystemów takich jak: łąka, rzeka, staw,

- planuje, wykonuje proste obserwacje dotyczące obiektów
- i zjawisk przyrodniczych, tworzy notatki z obserwacji,
- wskazuje na mapie fizycznej Polski Śląsk i swoją miejscowość,
- ilustruje sceny i sytuacje (realne i fantastyczne) inspirowane wyobraźnią, baśnią, opowiadaniem za pomocą wybranej techniki plastycznej.

CZAS REALIZACJI:

Tematyka realizowana jest w czasie od 24.01.2019r. do 17.05.2019r. (Święto Szkoły i Dzień Patrona) w ramach akcji „Czytanie na dywanie” realizowanej w klasach I-III podczas zajęć edukacji wczesnoszkolnej, w czasie pozalekcyjnych zajęć koła plastycznego, wyjścia na wycieczkę programową „Szukamy zwiastunów wiosny” oraz imprezy środowiskowej „Święto Szkoły i Dzień Patrona”

METODY PRACY:

podające: rozmowa kierowana, pogadanka, objaśnianie nauczyciela,

poszukujące: rozmowa, praca z tekstem, problemowa: dyskusja w grupach,

wartościujące (ekspresyjne): ekspresja słowno-ruchowa, zabawa pantomimiczna

praktycznego działania: ćwiczenia praktyczne, wykonywanie zadań,

aktywizujące: burza mózgów, krzyżówka.

FORMY PRACY: zbiorowa jednolita, indywidualna jednolita i zróżnicowana, grupowa zróżnicowana.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE: karty pracy, kalendarz gminnych legend i opowieści na rok 2019, książka Marka Szołtyśka „Bojki śląskie”, projektor i tablica multimedialna – prezentacja artykułu Martyny Ochojskiej z czasopisma

regionalnego „Nowiny” pt. „Jak to kiedyś utopki ludzi straszły”, kartoniki z wyrazami z „ż” i „rz”, materiały plastyczne tj. bloki, kredki, filc, cekiny itp., filmik z muzyką relaksacyjną „Wiosna” prezentujący wczesne wiosenne kwiaty, mapa fizyczna Polski.

PRZEBIEG ZAJĘĆ:

1. Zabawa powitalna w parach „Powitanie bajtli”.

Nauczyciel sprawdza zrozumienie śląskich słów „bajtli”, „szłapa”. Wyjaśnia ich znaczenie, jeśli któreś dziecko nie wie, co oznacza. Następnie prosi dzieci, aby przywitały się ich: „prawe ryncce”, „lewe ryncce”, „prawe szłapy”, „lewe szłapy”, „prawo papla”, „lewo papla”. Na hasło „bajtli” dzieci wymieniają się w parach. Jeśli uczniów jest nie do pary, w zabawie uczestniczy także nauczyciel.

2. Rozwiązywanie krzyżówki.

Uczniowie rozwiązują krzyżówkę, której hasłem jest nazwa rzeki przepływającej przez Czerwionkę – Bierawka (karta pracy nr 1). Poszczególne nazwy w krzyżówce związane są z nadejściem wiosny, naszą ojczyzną i regionem.

3. Praca z mapą fizyczną Polski

Nauczyciel przypomina dzieciom kierunki na mapie, wskazuje granice Polski, Wyżynę Śląską oraz miejscowość Czerwionka-Leszczyny. Chętni uczniowie podchodzą do mapy i samodzielnie wskazują raz jeszcze to, co pokazał nauczyciel. Wspólne zauważenie, że Czerwionka-Leszczyny leży na Śląsku, a region ten jest położony na południu Polski.

4. Słuchanie ze zrozumieniem.

Każdego kolejnego dnia w ramach akcji „Czytanie na dywanie” nauczyciel przedstawia uczniom postać utopka w jednej odsłonie, czyli z wybranych opracowań, legend:

- głośne czytanie przez nauczyciela informacji „Utopek” z tyłu kalendarza gminnego na rok 2019
- głośne czytanie tekstu „Jak to kiedyś utopki ludzi straszły”¹
- głośne czytanie tekstu „Jak utopki wyglądają?”²
- głośne czytanie tekstu „W chałpie u śląskich utopków”³
- głośne czytanie tekstu „Co utopki porobią bez zima?”⁴
- głośne czytanie tekstu „Kaj sie dzisioj podzioly utopki?”⁵

1 <https://www.nowiny.pl/107705-jak-to-kiedys-utopki-ludzi-straszly.html>

2 Marek Szołtysek: *Bojki śląskie*, s. 62

3 Marek Szołtysek: *Bojki śląskie*, s. 63

4 Marek Szołtysek: *Bojki śląskie*, s. 65

5 Marek Szołtysek: *Bojki śląskie*, s. 67

5. Rozmowa kierowana.

Nauczyciel zadaje dzieciom pytania mające na celu sprawdzenie stopnia zrozumienia wysłuchanych treści:

- a) Kim są utopki?
- b) Jak wyglądają?
- c) Gdzie mieszkają?
- d) Czy spotkanie z utopkiem jest bezpieczne dla ludzi, dzieci?

6. Jeśli utopki istnieją nadal, to co teraz robią? – burza mózgów na podstawie wysłuchanych tekstów, oglądanych ilustracji, własnych doświadczeń i przemyśleń – praca w grupach.

Prezentacja pomysłów w formie zabawy pantomimicznej. Uczniowie całej klasy dobierają się w grupy według wylosowanych kolorów karteczek (4-5 kolorów).

Każda grupa otrzymuje kartkę formatu A-3 oraz przybory do rysowania. Dzieci spontanicznie rysują, co teraz mogą robić utopki. Następnie nauczyciel prosi, aby chętni dzieci odegrały scenkę pantomimiczną i pokazały czynności, którymi zajmują się utopki w ich grupie. Stworzone prace rysunkowe z pomysłami dzieci zostają wyeksponowane na klasowej gazecie.

7. Indywidualne wykonanie pracy plastycznej dowolną techniką pt. „Utopek Bierawek” podczas zajęć koła pozalekcyjnego.

Dzieci przygotowują kartki formatu A-3 z bloku technicznego oraz przygotowane materiały plastyczne niezbędne do wykonania pracy plastycznej „Utopek Bierawek”. Po skończonej pracy następuje prezentacja i wybór najciekawszych prac plastycznych, które wezmą udział w rejonowym konkursie plastycznym.

8. Ortograficzna zabawa ruchowa „ż czy rz” (litery „ż” i dwuznak „rz” są już wprowadzone).

Dzieci swobodnie poruszają się po sali do muzyki relaksacyjnej (https://www.youtube.com/watch?v=xAPDX0LD4nA&list=RDxAPDX0LD4nA&start_radio=1&t=140.)

Nauczyciel w pewnym momencie głośno wymawia wyraz z głoską „ż” i jednocześnie podnosi kartonik z tym wyrazem. Dzieci odwracają głowę w jego kierunku i sprawdzają pisownię tego wyrazu. Jeżeli w wyrazie jest litera „ż” dzieci przykucają i skaczą jak żabki, jeśli jest dwuznak „rz” – łączą się w pary i stają para za parą tworząc rzekę.

Wyrazy: żaba, rzęsa, rzeka, brzoza, żuk, żyrafa, rzodkiewka, żur, brzuch, warzywa, jeżyny, brzoskwinia, Marzanna, marzec, Jerzy

9. Spacer nad pobliski zalew „Tama”. Obserwacje przyrodnicze, szukanie śladów wiosny i utopka Bierawca. Nauczyciel przedstawia cel wycieczki, rozdaje karty pracy i krótko omawia główne zasady pracy: Idziemy parami. Słuchamy poleceń nauczyciela. Prowadzimy obserwacje i uzupełniamy zadania, gdy nauczyciel o to poprosi (karta pracy nr 2). Uczniowie na podstawie kart pracy ustalają, czego mają szukać, np. pąków liści lub kwiatów, ptactwa wodnego, owadów, ryb, śladów utopka.

10. Powrót do klasy. Podsumowanie wycieczki. Dzieci dzielą się informacjami zanotowanymi na karcie pracy oraz wrażeniami z wycieczki, której celem było odnalezienie śladów wiosny oraz dowodów na istnienie utopka Bierawca.

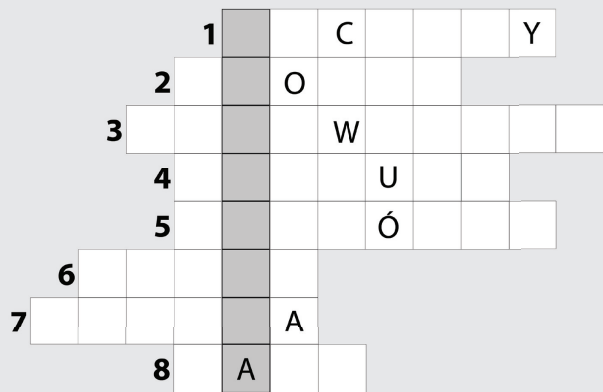
Zapisanie zdań w zeszycie:
Dzisiaj byliśmy nad zbiornikiem wodnym „Tama” utworzonym na rzece Bierawka. Zobaczyliśmy kaczki krzyżówki z małymi kaczkami. Wędkarze rozpoczęli sezon wędkarski. Utopka Bierawca nie udało nam się zobaczyć.

11. Praca nad inscenizacją „Jak żech nad Tamom utopka Bierawca spotkoł” – praca w ramach zajęć edukacji wczesnoszkolnej i plastycznego koła pozalekcyjnego. Na zajęciach pozalekcyjnych koła plastycznego nauczyciel wraz z uczniami przygotowuje scenografię do inscenizacji „Jak żech nad Tamom utopka Bierawca spotkoł”. Chętni uczniowie z klasy otrzymują role wg scenariusza opracowanego przez nauczyciela w oparciu o poznane opowieści o utopku. Uczniowie uczą się ról na pamięć, przygotowują w domu rekwizyty oraz stroje do odegrania scenki podczas festynu z okazji Święta Szkoły.

„O ŚLĄSKIM UTOPKU, CO ŻYJE W BIERAWCE”

KARTA PRACY NR 1

Rozwiąż krzyżówkę.

1. Ich przyłot zwiastuje nadejście wiosny.
2. Pora roku po zimie.
3. Miejscowość, w której mieszkasz.
4. Fioletowe lub żółte, zakwitają wczesną wiosną.
5. Jedna nie czyni wiosny.
6. Duży ssak hodowlany, daje mleko.
7. Moja ojczyzna.
8. Znajdziesz na niej miasta, góry, rzeki itp.

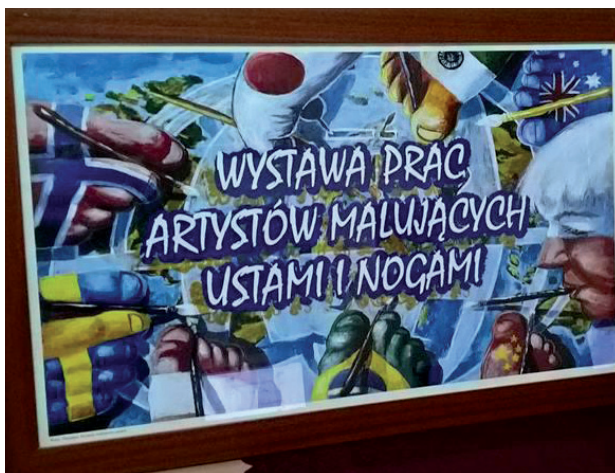
KARTA PRACY NR 2

1. Narysuj uśmiechniętą buźkę przy opisie zjawisk przyrodniczych, które udało Ci się zauważyć:
 - Kiełkują nowe rośliny.
 - Drzewa mają małe, jasnozielone listki.
 - Na wierzbach kwitną bazie, kotki.
 - Po stawie pływają kaczki krzyżówki z małymi kaczkami.
 - W wodzie pływają ryby.
 - Po ścieżce chodzą mrówki.
 - Gąsienice żerują na liściach.
 - Owady zapylają kwiaty.
 - Po stawie pływają łąbędzie.
 - Na brzegach widać zeschłe, zeszłoroczne trawy.
 - Niebo jest bezchmurne, świeci słońce.
 - Jest zachmurzenie częściowe.
 - Pada śnieg z deszczem.
 - Wieje lekki wiatr.
2. Czy udało Ci się znaleźć jakieś dowody na istnienie utopka Bierawca? Jeśli tak, narysuj je.

Agata Śliwicka

WYSTAWA TWÓRCZOŚCI OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH W BIBLIOTECE PEDAGOGICZNEJ

W dniu 3 grudnia obchodzony jest Międzynarodowy Dzień Osób Niepełnosprawnych. Celem święta ustanowionego przez Zgromadzenie Ogólne ONZ w 1992 roku jest przybliżenie społeczeństwu problemów osób niepełnosprawnych, upowszechnianie idei tolerancji, otwartości i szacunku dla inności, a także ukazanie korzyści płynących z pełnej integracji osób niepełnosprawnych w życiu społecznym, gospodarczym i kulturalnym.

Biblioteka Pedagogiczna w Raciborzu od kilkunastu lat włącza się w obchody święta, prezentując w swoich wnętrzach wystawy prac niepełnosprawnych artystów skupionych wokół Wydawnictwa AMUN (*Artyści Malujący Ustami i Nogami*).

Wydawnictwo to powstało w 1993 roku w Raciborzu i jest jedną z 46 działających na świecie (i jedną w Polsce) placówką Światowego Związku Artystów Malujących Ustami i Nogami, które od 1956 roku zajmuje się publikacją reprodukcji obrazów artystów malarzy tworzących ustami lub stopą.

Są ludzie, którzy nie używają rąk podczas malowania. Tworzenie pięknych artystycznych obrazów jest dla nich normalnością, nawet wtedy, gdy stosu-

ją metody dość niekonwencjonalne. Jedni używają ust, inni nóg, po to, by przenieść na papier i płótno swoje wrażenia, uczucia, czy zaobserwowaną rzeczywistość. Nie jest istotne, że trzymają ołówek, czy pędzel w zaciśniętych ustach lub też w palcach stopy. Swoją twórczością udowadniają, że do tworzenia wspaniałych dzieł sztuki niezbędne są wrażliwość, wytrwałość, determinacja w dążeniu do celu, czas i cierpliwość, a nie sprawne dłonie.

Nasze pierwsze spotkanie z twórczością osób niepełnosprawnych miało miejsce w roku 2010, kiedy gościliśmy w murach biblioteki pana Stanisława Kmiecika. Podczas wernisażu w ciągu kilku minut, rozmawiając jednocześnie z publicznością, dał popis swojego kunsztu malarskiego, malując stopą fascynujący obraz, który przekazał w darze dla biblioteki. Aż trudno uwierzyć, że takie dzieła mogą wyjść spod pędzla trzymanego stopą! Byliśmy świadkami niezwykłego, twórczego spektaklu.

Od roku 2011 wystawa prac niepełnosprawnych artystów na stałe wpisała się w harmonogram działań naszej placówki. Na wystawy prezentowane w bibliotece składają się między innymi pejzaże, kwiaty

i martwa natura. Wśród technik najczęściej stosowanych przez artystów możemy zauważyć olej, pastel, akwarelę, temperę czy rysunek ołówkiem. Obrazy wykonane są bardzo precyzyjnie, z wielką starannością i dbałością o szczegóły. To zdumiewające, z jaką precyzją można oddać detale, kiedy trzyma się pędzel w palcach stóp. Te prace udowadniają, że niepełnosprawność nie musi być przeszkodą w realizowaniu marzeń czy pasji. Te niezwykle obrazy, które co roku wypełniają wnętrza naszej biblioteki, są z zachwytem i podziwem oglądane przez wszystkich odwiedzających nas czytelników. Zapraszamy także uczniów gimnazjum i szkół ponadgimnazjalnych. Dla wszystkich oglądających jest to wielka lekcja pokory, skłania do refleksji, do zastanowienia się, jak często, będąc w pełni sprawnym, narzekamy na drobne niedogodności.

W 2018 roku wnętrza Biblioteki Pedagogicznej stały się również przestrzenią dla twórczości Podopiecznych Warsztatu Terapii Zajęciowej w Raciborzu.

A rok 2019 rozpoczęliśmy wystawą prac osób niepełnosprawnych Niepodległa bez barier – od morza do Tatr. Prace są pokłosiem XVI edycji Ogólnopolskiego Konkursu Plastycznego SZTUKA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH dla uczestników warsztatów terapii zajęciowej, oraz niepełnosprawnych mieszkańców domów pomocy, organizowanego przez

Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Celem Konkursu jest popularyzacja szeroko rozumianej idei integracji poprzez promowanie i nagradzanie twórczości artystycznej osób niepełnosprawnych. Na ekspozycję złożyły się wybrane prace pokonkursowe w czterech kategoriach: fotografia, malarstwo i witraż, rysunek i grafika, tkanina i aplikacja.

Wystawy prezentujące tak różnorodną działalność artystyczną osób z niepełnosprawnością na stałe wpisały się w kalendarium działań naszej biblioteki. Udowadniają, że niepełnosprawność nie przeszkadza w tworzeniu. A promocja twórczości osób niepełnosprawnych wzbogaca także świat przeżyć osób zdrowych, ma ogromny wpływ na ich zachowanie, uczy tolerancji i akceptacji.

Agata Śliwicka – nauczyciel-bibliotekarz PBW w Rybniku, filia w Raciborzu.

Jadwiga Garcorz

KONKURS „ŚLADAMI POWSTAŃ ŚLĄSKICH” ROZSTRZYGNIĘTY

W związku z uchwaleniem przez Sejmik Województwa Śląskiego roku 2019 Rokiem Stulecia Wybuchu I Powstania Śląskiego Regionalny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli i Informacji Pedagogicznej „WOM” w Rybniku, we współpracy z Kuratorium Oświaty w Katowicach Delegaturą w Rybniku, zorganizowały konkurs plastyczny dla uczniów szkół podstawowych, ponadpodstawowych i ponadgimnazjalnych.

Głównym celem konkursu było kształtowanie postaw patriotycznych wśród dzieci i młodzieży, m.in. poprzez zaangażowanie ich w zgłębianie wiedzy z zakresu historii regionu, poznawanie czynów ludzi tworzących historię regionu, kształcenie i doskonalenie umiejętności kluczowych. Chodziło o umożliwienie nauczycielom zastosowania w praktyce wiedzy o niestandardowych działaniach i metodach dydaktyczno-wychowawczych w kształtowaniu kompetencji kluczowych uczniów. W celu poszerzenia wiedzy historycznej uczniowie wykorzystywali różne formy reportażu.

Konkurs polegał na wykonaniu pracy metodą projektu, a jej efektem miał być w przypadku uczniów szkoły:

- podstawowej klas I-III – reportaż plastyczny,
- podstawowej klas IV-VIII – reportaż plastyczny, reportaż literacki (np. wywiad z członkiem rodziny powstańczej) lub reportaż fotograficzny; mogła też być prezentacja multimedialna,
- ponadgimnazjalnej i ponadpodstawowej reportaż plastyczny, reportaż literacki (np. wywiad z członkiem rodziny powstańczej) lub reportaż fotograficzny; mogła też być prezentacja multimedialna.

I powstanie pod wodzą Alfonsa Zgrzebnika wybuchło samorzutnie 16 sierpnia 1919 r. w związku z aresztowaniem śląskich przywódców Polskiej Organizacji Wojskowej i niezadowolaniem ludności polskiej z terroru i represji

niemieckich, których przejawem była m.in. masakra w Mysłowicach. Powstanie objęło głównie powiaty pszczyńskie i rybnicki oraz część okręgu przemysłowego.

17 sierpnia o godz. 1.00 w nocy działania podjęły oddziały POW pod dowództwem ppor. Stanisława Krzyżowskiego w północnej części powiatu pszczyńskiego. Opanowano Tychy, a pod Paprocunami zdobyto działa, bron ręczną i wzięto ok. 100 jeńców do niewoli.

18 sierpnia ruszyli powstańcy w powiecie rybnickim. Powstańcy, którymi dowodzili J. Wyglenda i M. Witczak, odnieśli sukces pod Godowem, niestety, nie opanowano Wodzisławia, a między Ligotą a Gotartowicami poniesiono porażkę. W powiecie tarnogórskim powstańcy, pod dowództwem J. Zajera, opanowali jedynie Radzionków i Piekary. W powiecie katowickim opanowano Szopienice, Dąbrówkę Małą, Rozdzień, Janów i Nikiszowiec, oraz zablokowano garnizon niemiecki w Mysłowicach.

20 sierpnia Niemcy przystąpili do szerokiego natarcia, uderzyli na Dąbrówkę Małą, Szopienice, Nikiszowiec i Janów. Wskutek wycofania się Niemców z Giszowca powstańcy opanowali tę osadę. 21-23 sierpnia po zaciętych walkach powstańcy opanowali południową część Mysłowic wraz z dworem, dzięki czemu mogli swobodnie przejść na terytorium Polski.

24 sierpnia Alfons Zgrzebniok wydał rozkaz zaprzestania walk.

Powstanie stłumione zostało przez Niemców do 26 sierpnia 1919 r. Rząd Polski, który był zaangażowany militarnie w wojnę polsko-bolszewicką, nie mógł wesprzeć powstania. Jedynym celem, jaki osiągnięto, było zmuszenie władz niemieckich do ogłoszenia amnestii, zaś na obszarze plebisytowym wciąż panowały siejące terror bojówki.

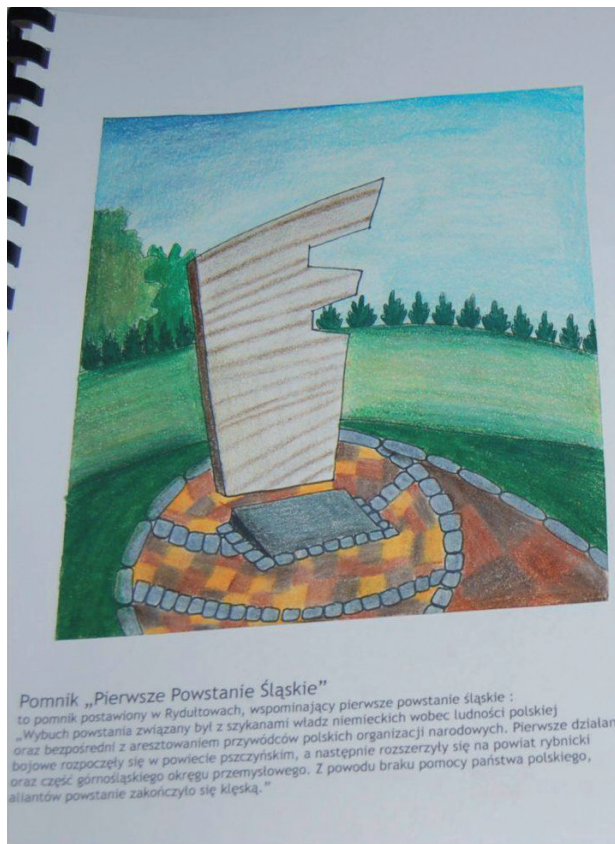
**WYNIKI I EDYCJI REGIONALNEGO KONKURSU
„ŚLADAMI HISTORII REGIONU ŚLĄSKIEGO”
TEMAT NA ROK SZKOLNY 2018/2019:
„ŚLADAMI POWSTAŃ ŚLĄSKICH”**

LP	Szkoła	Klasa	Imię i nazwisko	Opiekun	Miejsce
1	Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 8 w Rybniku	3a	Kinga Różalska	Barbara Skupień	I
2	Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 8 w Rybniku	3b	Paweł Łokietek	Barbara Łokietek	wyróżnienie
3	Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 8 w Rybniku	3a	Anna Nowak	Izabela Majewska	wyróżnienie
4	Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 8 w Rybniku	VI a	Sonia Chudzi	Joanna Grudzińska	wyróżnienie
5	SP Urszulanek w Rybniku	VII b	Oliwier Korus	Ewa Roter	III
6	Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 8 w Rybniku	VII	Oliwia Kucal	Joanna Grudzińska	wyróżnienie
7	Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 8 w Rybniku	VII	Katarzyna Siwak	Jolanta Niebrzydowska	II
8	SP w Kornowacu	VII	Martyna Nowak	Barbara Stawinoga	II
9	SP w Kornowacu	VII	Ewa Adamczyk	Barbara Stawinoga	I
10	SP nr 36 Rybnik	VIII	Julia Rusin	Katarzyna Musiolik	II
11	SP nr 5 w Czerwionce - Leszczynach	VIII	Wojciech Pluta	Małgorzata Pyszny	wyróżnienie
12	SP nr 5 w CzerwionceLeszczynach	VIII	Miłosz Marszałek	Małgorzata Pyszny	III
13	Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 8 w Rybniku	G III	Patrycja Mazur Katarzyna Drańczuk	Izabela Gaszka -Kwoka	wyróżnienie
14	Zespół Szkół Technicznych w Mikołowie	I	Zuzanna Tworek	Barbara Sznober	I
15	Zespół Szkół Technicznych w Mikołowie	I	Łukasz Pawłowski	Barbara Sznober	III
16	V LO w Rybniku		Julia Gwóźdź Julia Wiaterek	Barbara Padula	II
17	ILO w Wodzisławiu	I b	Natalia Dzierżęga	Izabela Skrobak	III

Na konkurs wpłynęło wiele ciekawych i oryginalnych prac.

Ewa Adamczyk kl.VII Szkoła Podstawowa w Kornowacu I MIEJSCE

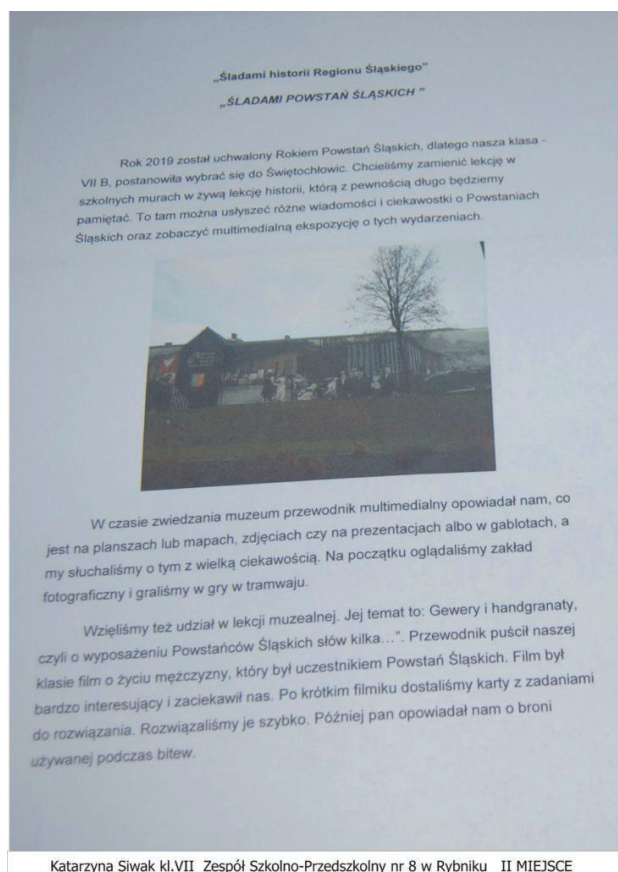

Pomnik „Pierwsze Powstanie Śląskie”
to pomnik postawiony w Rydułtowach, wspominający pierwsze powstanie śląskie :
„Wybuch powstania związany był z szykanami władz niemieckich wobec ludności polskiej
oraz bezpośredni z aresztowaniem przywódców polskich organizacji narodowych. Pierwsze działania
bojowe rozpoczęły się w powiecie pszczyńskim, a następnie rozszerzyły się na powiat rybnicki
oraz część górnośląskiego okręgu przemysłowego. Z powodu braku pomocy państwa polskiego,
aliantów powstanie zakończyło się klęską.”

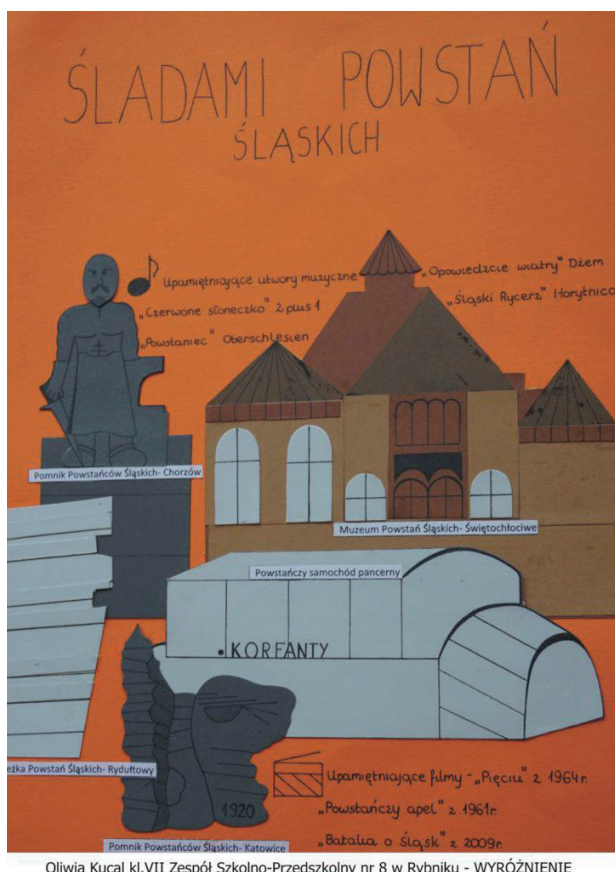
Martyna Nowak kl.VII Szkoła Podstawowa w Kornowacu II MIEJSCE

Zuzanna Tworek kl.I Zespół Szkół Technicznych w Mikołowie I MIEJSCE

Katarzyna Siwak kl.VII Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 8 w Rybniku II MIEJSCE

Oliwia Kucal kl.VII Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 8 w Rybniku - WYRÓŻNIENIE

Podsumowanie konkursu ŚLADAMI POWSTAŃ ŚLĄSKICH odbyło się w Powiatowym Centrum Konferencyjnym w Wodzisławiu Śląskim.

Śląski Wicekurator Oświaty Dariusz Domański i Alicja Bartkowiak Dyrektor Kuratorium Oświaty w Katowicach Delegatura w Rybniku oraz wice dyrektor RODNiIP w Rybniku Jadwiga Garcorz wręczyli nagrody wyróżnionym uczniom i opiekującym się nimi nauczycielom.

Nagrodzona uczennica z ZSZP nr 8 w Rybniku

Grupa Rekonstrukcji Historycznej z Wodzisławia

W trakcie uroczystości śpiewano historyczne pieśni, przedstawiono inscenizację.

Część artystyczną przygotowali uczniowie Zespołu Szkół Technicznych z Wodzisławia Śląskiego.

Anna Węgrzyn, Katarzyna Gozdawa-Grajewska

TECHNOLOGIE INFORMACYJNO - KOMUNIKACYJNE W NAUCZANIU

Komputer to dzisiaj doskonale narzędzie nauki, które znajduje się w każdej szkole. Oferuje szereg aplikacji i narzędzi TIK, które zwiększają efektywność procesu nauczania-uczenia się. Mogą być wykorzystywane przez nauczycieli w celu uzupełnienia i uatrakcyjnienia lekcji, ciekawego przedstawienia tematu czy materiału, przekazywania informacji zwrotnej. Motywują i zachęcają uczniów do nauki, przez co lepiej rozumieją materiał i efektywniej go przyswajają. Poszerzają swoją wiedzę i ją stosują. Rozwijają kompetencje przydatne w życiu.

Poniżej zostały omówione aplikacje TIK, które można wykorzystać na różnych zajęciach lekcyjnych i pozalekcyjnych na każdym etapie edukacji. Zostały podzielone według kategorii: opowieści, plakaty, prezentacje on-line, obraz i dźwięk, testy, krzyżówki, łamigłówki oraz wirtualne tablice. Niektóre z nich wymagają rejestracji, wówczas prace można rozłożyć w czasie. Część oprócz wersji bezpłatnej posiada wersję płatną, jednak w procesie nauczania doskonale sprawdza się wersja bezpłatna.

Aplikacje te można wykorzystać do tworzenia prezentacji, plakatów, folderów, zaproszeń, filmików promujących placówkę oświatową lub przedstawiających wydarzenia z życia klasy czy szkoły. Ponadto można tworzyć komiksy, wirtualne książeczki, kolaże zdjęć czy mówiące zdjęcia oraz quizy, krzyżówki lub testy do wspólnego rozwiązywania w grupach. Wypracowane materiały są również ciekawą formą promocji szkoły lub innej placówki.

1. Opowieści

ToonyTool – mini komiks

<https://www.toonytool.com/>

Bezpłatne narzędzie do tworzenia jednoklatkowych komiksów. Praca nie może być rozłożona w czasie, ponieważ serwis nie wymaga rejestracji. Możliwe jest pobranie gotowych elementów oraz wstawianie własnych zdjęć.

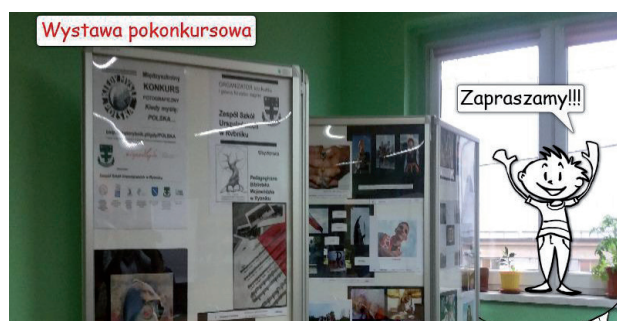

Photo Story 3 dla Windows – tworzenie multimedialnych pokazów zdjęć

Program, który pozwoli tworzyć cyfrowe opowieści. Przy jego pomocy można opracować multimedialny pokaz, ułożyć historyjkę obrazkową na dowolny temat. Pozwala na podstawową obróbkę zdjęć, opatrzenie ich napisami, dodanie muzyki lub własnej narracji. Gotową pracę można zapisać w formie pliku video lub w formacie przeznaczonym do urządzeń mobilnych lub wysłać pocztą elektroniczną.

Aplikacja jest bezpłatna, można ją pobrać przy legalnych systemach Windows ze stron:

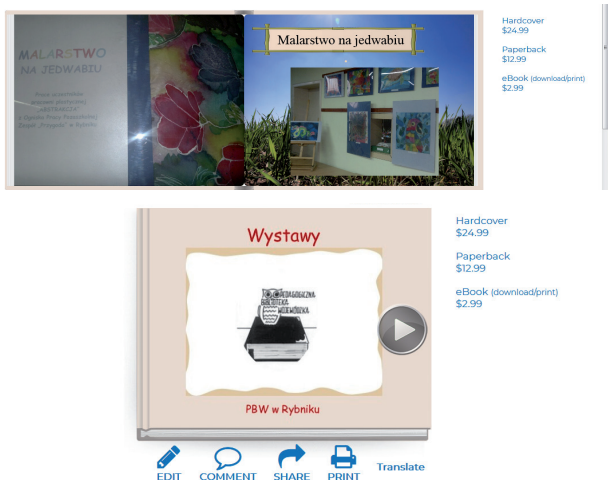
- <https://www.dobreprogramy.pl/PhotoStory,Program,Windows,11739.html>
- <https://microsoft-photo-story.softonic.pl/>
- https://microsoft_photo_story.pl.downloadastro.com/

Story Jumper – wirtualna książeczka

<https://www.storyjumper.com/>

Jest to bezpłatne narzędzie przeznaczone do tworzenia i udostępniania elektronicznych książeczek. Wymaga rejestracji. Można w nim wykorzystać własne zdjęcia lub gotowe elementy, które program udostępnia. Posiada podstawowe narzędzia do formatowania tekstu.

2. Plakaty

Easel.ly – wizualizacja informacji

<https://www.easel.ly/>

Jest to narzędzie pozwalające w ciekawy oraz zwięzły sposób zaprezentować różne treści. Aplikacja umożliwia tworzenie oraz wymianę infografik w Internecie. Posiada 15 gotowych szablonów i 10 kategorii grafik. Można dodawać własne zdjęcia, obrazy, edytować kolor grafiki lub tekstu a także wprowadzać tekst z polskimi znakami diakrytycznymi. Pomimo braku polskiej wersji językowej jest prosty i intuicyjny w obsłudze. Narzędzie bezpłatne, ale wymaga rejestracji.

3. Prezentacje on-line

Prezi

<https://prezi.com/>

Program do tworzenia prezentacji w „chmurze”. Tworzymy ją i przechowujemy w sieci. Narzędzie komercyjne ale posiada także wersję bezpłatną. Wymaga rejestracji. Nie posiada polskiej wersji językowej.

4. Obraz i dźwięk

BeFunky – sieciowy edytor fotografii

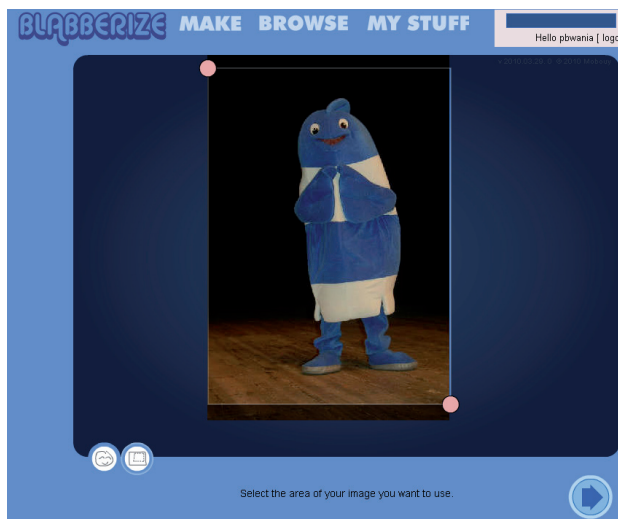
<https://www.befunky.com/>

Łatwy w obsłudze, darmowy edytor zdjęć on-line. Umożliwia zmianę wielkości zdjęcia, kadrowanie jego części, zmianę koloru, dodawanie różnych elementów (tekst, ramki, grafika, chmurki). Można tworzyć kolaże graficzne. Nie wymaga rejestracji.

Blabberize – mówiące zdjęcie.

<https://blabberize.com/>

Program umożliwia stworzenie mówiących postaci (tzw. Blabber), które wygłaszają dowolne teksty. Można użyć własnego zdjęcia oraz nagrać swój głos. Wymaga rejestracji. Przydaje się w nauce języków obcych oraz podczas innych zajęć.

Tagxedo – chmura wyrazów

<http://www.tagxedo.com/>

Ten bezpłatny, niewymagający rejestracji program umożliwia stworzenie graficznej kompozycji ze słów. Może być wykorzystany w zależności od pomysłu twórcy i wydarzenia, które chcemy przedstawić. Pozwala na utrwalenie słownictwa z języka obcego. Jest narzędziem statycznym, które umożliwia sprawdzenie, które ze słów jest najczęściej

wykorzystywane w danym fragmencie. Dostępny w angielskiej wersji językowej ale prosty i intuicyjny w obsłudze. Pozwala tworzyć chmury wyrazów w różnych kształtach i kolorach, także z własnych zdjęć.

Voki – awatar w sieci

<https://www.voki.com/>

Narzędzie do tworzenia animowanych postaci, które wybieramy z dostępnych opcji. Można dobrać im ubiór, fry-

zurę, gesty, tło, itp. Można także wgrać własny głos lub wpisać tekst i wybrać głos z dostępnych opcji. Wygenerowana postać, której dodamy swój głos, może wyrażać nas samych (awatar), np. powitać uczestników zajęć. Program wymaga rejestracji, niektóre postacie są edytowalne tylko w wersji płatnej.

Animoto – krótki filmik

<https://animoto.com/>

To prosta aplikacja umożliwiająca tworzenie krótkich, dar-

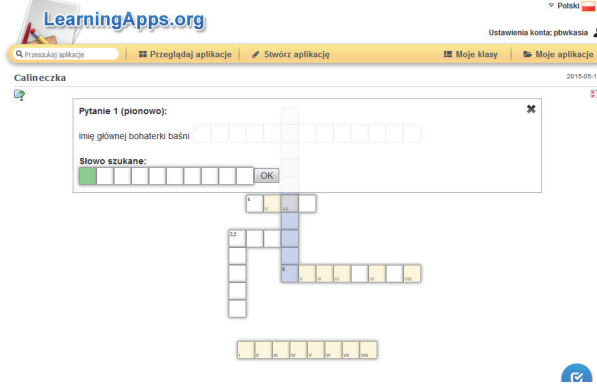
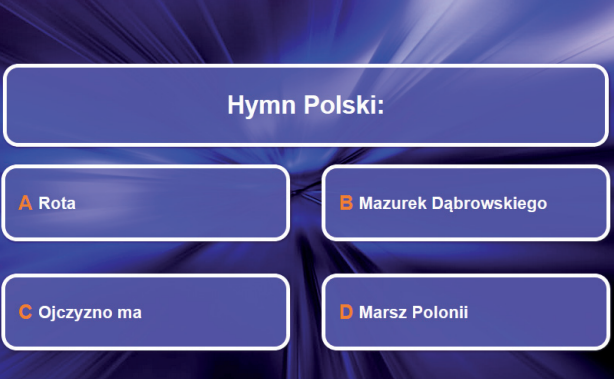
mowych filmów z wykorzystaniem własnych zdjęć, po daniu których automatycznie generowany jest film. Znajdują się tu pliki muzyczne, które można wykorzystać jako tło. Wersja darmowa pozwala stworzyć film składający się z około 12 zdjęć i trwający do 30 sekund. Do filmu można dodać krótki tekst oraz wybrać proponowane tło.

5. Testy, krzyżówki, łamigłówki

LearningApps – nauka, zabawa, rozwój
<https://learningapps.org/>

LearningApps jest narzędziem wspierającym proces ucze-

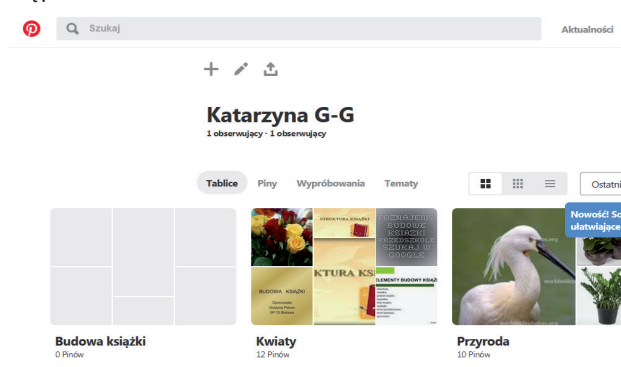
nia się i nauczania za pomocą interaktywnych modułów. Aplikacje uatrakcyjniamy przebieg zajęć, są pomocne przy utrwalaniu materiału, ułożone według kategorii tematycznych np. angielski, matematyka, chemia, astronomia itp. Do wyboru mamy wiele możliwości stworzenia zadań np. test, grupowanie, milionerzy, oś liczbowa, kolejność, parujące pary, zadanie z lukami, krzyżówka, wykreślanka, znajdź pary i inne.

6. Wirtualne tablice

Pinterest – kolekcjonowanie materiałów wizualnych
<https://pl.pinterest.com/>

Aplikacja umożliwiająca zbieranie i przechowywanie informacji o stronach internetowych, które zawierają interesujące nas treści (obrazy lub filmy). Materiały te można przechowywać na tablicach tematycznych oraz kolekcjonować w jednym miejscu wraz z linkiem, co umożliwia szybki dostęp.

Anna Węgrzyn – nauczyciel– bibliotekarz, kierownik Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej w Rybniku.
Katarzyna Gozdawa-Grajewska – nauczyciel - bibliotekarz Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Rybniku.

Iwona Zakrzewska

UMIŁOWANIE MĄDROŚCI

Tak postawiony problem we współczesnym świecie, w XXI wieku, dobie globalnej informatyzacji, wszechobecnej technologii a nade wszystko racjonalnego myślenia, kalkulowania wydaje się być pozbawiony relewantności. Nieco staroświeckie brzemienne słów „umiłowanie” oraz zahaczające o bibliistykę słowo „mądrość” nie są nadmierne eksponowane tak ze względu na brzemienne jak i na treść, ale czy słusznie? Czym jest bowiem umiłowanie; można to chyba interpretować jako formę uwielbienia a raczej szacunku bez jakiegokolwiek znieważania, bez eliminowania, bez wykluczania. Taka szczególna, bo bezwarunkowa akceptacja z nutką estymy. Może to słowo, jako znak, nie jest dziś powszechnie używane, ale jego znaczenie bez wątplenia jest nam bliskie i pożądane, chociaż tak incydentalnie osiągnięte w odniesieniu do przedmiotu jak i podmiotu. Podobne jest z desygnatem słowa mądrość, jest ono pragnieniem wielu, sensem kształtowania swojego bycia w świecie niestety dla niewielu. Znacznie więcej raczej pozornych korzyści przysparzają informacje. Czy można zatem twierdzić, że mądrość w zestawieniu z gromadzeniem informacji jest bankrutem? Współczesny świat uwarunkowany jest informacją zwłaszcza aktualną, tylko taka bowiem jest cenna, to jednak ów bank informacji jest tylko zasobem wiedzy deklaratywnej – „wiem, że”, bez zasobu wiedzy proceduralnej i kapitału mądrości, co należy identyfikować jako efektywne i twórcze operowanie wszelką wiedzą połączoną z doświadczeniem zgromadzone informacje niewiele wniosą do życia podmiotu.

Można w tym miejscu pokusić się o włączenie psychologicznych analiz dotyczących kształtowania twórczego procesu myślenia, który odgrywa niebagatelna rolę w efektywnym operowaniu wiedzą i doświadczeniem własnych jak i innych ludzi, z którymi dane jest człowiekowi współpracować. Wniosek jednak wynika sam z siebie mądrość jest elementem niezbędnym do budowania szczęśliwego i pełnego życia jednostkowego człowieka. Tu jednak pojawia się problem jak uczyć owego szacunku i jednocześnie pragnienia wobec mądrości, jak zaszczepić w człowieku chęć do permanentnego wątpienia i poszukiwania? Wątplenie wszak to stan niepokoju, niepewności, a tego nikt z nas nie pragnie, każdy stara się podążać drogą względnej harmonii, bez konieczności narażania się na jakiegokolwiek ryzyko.

Znacznie łatwiej i wygodniej jest wybierać utarte szlaki, gotowe procedury, schematy myślenia i działania, niż ciągle

szukać nowych rozwiązań, podejmować próby, nie mając pewności jaki będzie efekt. Gdyby jednak przeanalizować ryzyko związane z wyborem rozwiązań czy działań poza standardem, które choć niepewne rezultatów zawsze mogą jednak przynieść korzyści ponadstandardowe. Jeśli jednak okażą się fiaskiem to przecież pozostaje lekcja pokory, nowych doświadczeń, umiejętności, a nade wszystko wiedzy o sobie jako sprawcy – czy można zatem powiedzieć, że brak sukcesu jest porażką w tej sytuacji. Karol Wojtyła pouczał nas, że tylko kiedy podejmujemy czyn, co należy rozumieć jako działanie świadome, ale inne niż standardowe, dokonujemy oglądu własnej osoby, a więc realizujemy człowieczeństwo, nawet jeśli owo działanie okaże się błędem. Trzeba zatem używać mądrości, aby urzeczywistniać własne człowieczeństwo, gdyż standardowego algorytmu w tym zakresie nie ma.

Sztuka uprawiania mądrości.

Mądrość i jej umiłowanie to nic innego jak filozofia. Niegdyś królowa nauk, dziś leciwa nieco zubożała dama, z którą nikt się nie chce liczyć, gdyż we współczesnym świecie nie może się wykazać produktywizmem wprost. To, że owa dama jest zubożała, nie jest bynajmniej równoznaczne z tym, że jest bankrutem i powinna ogłosić swoją „upadłość konsumencką”. Upodliła się filozofia schlebując dziedzinom nauk przyrodniczych, próbując dorównać im w zakresie eksperymentów lub też wciskając się w obszary tematyczne. Filozofia była, jest i powinna zostać nauką uogólniającą dokładnie tak, jak to zostało określone w starożytności. Techné, jako dziedzina sztuki praktycznej, obejmuje wszystkie nauki przynoszące tak pożądany przez współczesny ekonomizm wymiar praktyczny, policzalny i wymierny, ale realizowany w wąskich dziedzinach. Filozofia jako nauka operująca abstrakcjami obejmuje sztukę praktyczną i jej konsekwencje dla kondycji człowieka uwzględniając perspektywę bliską jak i tę odległą, przez praktyków nazbyt często pomijaną. Leciwa dama wciąż jest bardzo potrzebna współczesnemu człowiekowi w doskonaleniu sztuki myślenia. Ogłaszane bankructwo mądrości jest zdecydowanie przedwczesne. Doniosłość nauk szczegółowych jest niewątpliwa, ale są to nauki praktyczne wyjaśniające lub doskonalące życie tu i teraz, filozofia a więc mądrość zobowiązana jest scalać to, co częściowo modyfikujące fragmenty ludzkiego życia i tworzyć sensowną całość, nawet jeśli owa całość wydaje

się „łaciata” lub niekompletna, jak wszystko co jest dziełem człowieka. Ten obowiązek jest aktualny w każdym czasie.

Myślenie współczesnego człowieka jest coraz bardziej rozczłonkowane, poszatkowane, jak gdyby w procesie edukacji i socjalizacji jakimś sposobem nieinwazyjnym dokonywano dyskoneksji na ludzkim mózgu, pozbawiając go rehabilitacji. Ucząc się matematyki, człowiek uczy się efektywnego operowania wzorami, poszukiwania algorytmów, rozwiązań adekwatnych do zadania. To bardzo ważna umiejętność i jednocześnie sprawność matematyczna, ale przecież nie tylko. Matematyka i matematyczny sposób myślenia jest niezbędny w rozwiązywaniu innych problemów społecznych czy humanistycznych. Nie można bowiem sprawnie werbalizować swoich myśli, szukać argumentacji bez podstaw matematycznego obrazu świata, bez elementarnej precyzji. Świat pozbawiony logiki formalnej staje się rozmyty, komunikacja, a zatem każda interakcja skazana jest na nieporozumienia, konflikty, a w efekcie albo grozi to zerwaniem relacji albo pojedynkiem. Wojna każdego z każdym o czym wspominał Thomas Hobbes to dowód na odczłowieczenie, cofnięcie się procesu ewolucji do poziomu działań instynktowych tych najbardziej prymitywnych, na jakie stać człowieka. Nietrudno zauważyć symptomy odczłowieczenia czy urzeczawiania człowieka, sprowadzając go do „elementu gry rynkowej” lub „genetycznej walki o przetrwanie”. Coraz częściej człowiek opisywany jest jako rzecz mniej lub bardziej użyteczna zawsze w bardzo krótkiej perspektywie czasowej. Teoria gier społecznych ujmuje człowieka jako gracza posiadającego określony kapitał kulturowy, a więc jakieś pasywa i aktywa, które może wykorzystać jako atuty lub zataić jako deficyty przystępującego w sposób racjonalny do gry, w której zasady tylko czasem obowiązują, bo jeśli w perspektywie jest zysk, wówczas zasady należy pominąć, bez względu na koszty innych uczestników. Strategia konfrontacji czy kompromisu tylko podkreślają konieczność mobilizacji uczestnika, bo przecież „zysk jest najważniejszy”.

Gra społeczna to walka o dobra te materialne i niematerialne, które przecież i tak zaprocentują w najbliższej przyszłości dobrem materialnym. Jeśli nawet niechętnie przyjmujemy, że nasza rzeczywistość tak właśnie wygląda, to po chwili zastanowienia dochodzimy do wniosku, że nawet w tym odczłowieczonym świecie mądrość i jej ciągłe pragnienie jest elementem niezbędnym. To właśnie dzięki mądrości wszystkie zasoby, które posiadamy, mogą stać się aktywami, im bardziej potrafimy „rozciągnąć” nasze myślenie o sobie i świecie, tym większe spektrum możliwości potrafimy dostrzec. Jak więc czerpać z filozofii aby jak najwięcej mądrości uzyskać? Wszyscy pamiętają, o tym,

że namysł nad tym co zostało skodyfikowane jako filozofia wywodzi się ze zdziwienia, zachwytu, oczarowania rzeczywistością otaczającą człowieka. Wszystko ma swoje źródło w pytaniu dlaczego, to właśnie ono wyznacza sposób i kierunek ludzkiego namysłu. To proste pytanie warunkuje postęp w myśleniu, odkrywanie kolejnych tajemnic świata, ale nade wszystko wątplenie we własne ludzkie możliwości, a zatem motywuje do działania, rozwijania się, przekształcania indywidualnego „świata” według własnego, wygodnego wzoru, a nie ciasnej, sztywnej sztancy. Przy tylu udogodnieniach, dzięki którym życie, a może raczej istnienie współczesnego człowieka nie jest technicznie trudne, to jednak aby życie czy istnienie przekształciło się w prawdziwe bycie realizujące własny sens niezbędny jest wysiłek uprawy nie tylko techniki, ale mądrości.

Jak uczyć umiłowania mądrości?

Mądrość nie jest reliktem minionych epok, nie jest jakimś niedorzecznym resentymentem, który ściąga nas w otchłanie przeszłości, to bardzo praktyczna umiejętność i kompetencja niezbędna do tego, aby właściwie orientować się w świecie – tym świecie rzeczywistym, w którym przebiega nasza codzienność. Jeśli o mądrości pomyślimy jak o codzienności, asymilowanie jej okaże się czymś oczywistym i niezbędnym. Jeśli utrwalane będzie stanowisko, że mądrość to coś na piedestale dostępne dla wybranych, a zwykłym ludziom wystarczy chytryść i przebiegłość to „irracjonalna racjonalność”, absurdalność i bezrefleksyjna chwilowość będą determinowały każde działanie. Mądrość, a więc filozofia budzi niechęć u części osób. Skąd takie nastawienie, dlaczego? Odpowiedzi są bardzo proste. Po pierwsze filozofia jako przedmiot kojarzona jest z wykładami z zakresu historii filozofii, prowadzonymi obowiązkowo lub do wyboru dla studentów każdego kierunku studiów, a zatem jest łączona z przykrym obowiązkiem uczęszczania jak i zaliczenia w taki czy inny sposób.

Historia filozofii jest bardzo ważna, ale wcale nie musi być nudna i przykra w związku z tym. Jeśli bowiem spojrzymy na wszystkie sposoby myślenia, jak ewaluowały, jeśli spojrzymy, jak traktowano człowieka w poszczególnych epokach i co z tych wielkich pięknych myśli, a czasem idei dotrwało do naszych czasów – to przedstawia się to jak serial kryminalny, wielowątkowy, zawily i pasjonujący.

A gdyby tak wykazać się starannością i przedstawić tę wyjątkową treść językiem zrozumiałym dla odbiorcy bez zbędnych popisów erudycji i odnieść to do codzienności, nie zapominając przy tym o dramatyzmie życia w teatrze codzienności. Wówczas myślenie abstrakcyjne na znacznym poziomie ogólności okazuje się bardzo ważne dla budowania strategii codziennych tych o przetrwanie jak

i godność własną.

Czerpiąc wiedzę i doświadczenie z przeszłości. budujemy przyszłość nie tylko tą doraźną nastawioną na zysk lub przyjemność tu i teraz, ale przyszłość ważną dla nas jak i tych co po nas. Łącząc myślenie wielowymiarowe, abstrakcyjne konstruujemy sens dla tego co praktyczne i potrzebne człowiekowi do osiągnięcia kalokagatii, jak powiedział Arystoteles – i w tym zakresie chyba nie nastąpiły istotne zmiany. Poznając sposoby myślenia Arystotelesa i Platona, które wszak mają już ponad 2500 lat, z łatwością odniesiemy je do myślenia współczesnego człowieka. Każdy zapewne doznał wrażenie w autobusie, szkole, sklepie, że to co widzę, nie dzieje się naprawdę, świat nie może taki być, a to właśnie może być początek myślenia platońskiego. Zderzenie z rzeczywistością, która w tym momencie wydaje się być jakąś niedorzecznością, sytuacja, która nie powinna się wydarzyć to chwile kiedy wątpimy w „normalność” i przewidywalność tego świata. W takich właśnie momentach rodzą się nasze sądy, jak ta rzeczywistość powinna wyglądać, jak ją zmieniać, modyfikować by była znośna, akceptowana, a może jedyna prawdziwa – tak powstają idee współczesności i ich rozumienie np. wolność, sprawiedliwość. Zdarzenie i ludzki namysł nad nimi budują treści idei potrzebnych w każdym czasie, pełniących fundamentalną rolę jako punkty odniesienia w działaniach codziennych. Podobnie rzecz ma się z racjonalnym myśleniem Arystotelesa, gdyby nie jego definicja prawdy mówiąca, że prawdziwe jest tylko to co zgodne z rzeczywistością, jak dobrze, że jest ta myśl i ta prawda obecna i przywołuje czasem z irracjonalnych wypadków. Gdyby nie Arystoteles wróżbiarstwo byłoby wyznacznikiem działania, na szczęście przynależy do wątpliwej rozrywki. Ale czy we wszystkich okolicznościach i zawsze?

Filozofia jako mądrość jest narzędziem niezbędnym do właściwej oceny i wartościowania tego, co udostępniają rzeczywistość i nauki szczegółowe, jest narzędziem katalogującym, człowiek nie może żyć w permanentnym chaosie bombardowany nowinkami, czasem kompletnie bezużytecznymi. Refleksja i namysł co jest wartościowe, a co stwarza tylko pozory wartościowości to bardzo ważna umiejętność. Znając własne ego i możliwości otoczenia, jest szansa na efektywne wybory i działania, a więc na wygraną partię w permanentnej grze społecznej, a to już przejaw mądrości. Gromadzenie wiedzy i refleksja uogólniająca nad nią to bardzo dobre narzędzia kształtowania mądrości budowania jej zasobu. Wydaje się, że codzienna aktywna obserwacja rzeczywistości jest równie ciekawym narzędziem budowania mądrości. Każde wydarzenie, sytuacja relacji interesownych czy bezinteresownych jest

miejszem i czasem postawienia pytania dlaczego, nie powinniśmy towarzyszyć temu lęk przed niewiedzą, śmiesznością czy jakkolwiek inny. Ostatnim człowiekiem – podobno – który wiedział wszystko, był G. F. Leibniz, a to było jakieś 200 lat temu.

Współcześnie nikt nie może o sobie powiedzieć, że wie wszystko lub prawie wszystko, stać nas jedynie na trochę wiedzy, odrobinę doświadczenie, szczytę inteligencji, a mądrość – ten zasób może być ogromny, dokładnie proporcjonalny do naszego pragnienia mądrości i jego realizacji. Tu nie ma żadnych ograniczeń. Stawiając pytanie dlaczego poszerzamy horyzont rozumienia, a tym samym spektrum możliwych odpowiedzi. Nie wystarczy jedna odpowiedź, takim schematem jest algorytm, potrzeba wielu różnych odpowiedzi, aby dostrzec nowe możliwości, perspektywy, ale nade wszystko aby zrozumieć siebie. Zadawanie pytań wcale nie musi być związane z dzieleniem włosa na czworo, chociaż to również jest możliwe, pytanie jest formą stawiania drogowskazów, szukania znaków na drodze do celu. Powiada się, że nie ma głupich pytań, ale można to odwrócić – nie ma zbyt wielu celowych i sensownych pytań w ostatnim czasie. Nieśmiertelne pozostają za to pytania filozofii, te najważniejsze i można się zastanawiać dlaczego nie ma odpowiedzi. Otóż odpowiedź jest niezwykle prosta; każde pokolenie musi znaleźć własną odpowiedź na pytania najważniejsze, ba, każdy człowiek powinien mieć swój udział w odpowiedzi na pytania najważniejsze.

Nie jest sztuką płynąć z prądem na fali czy tuż pod nią być drobiną jedną z wielu, kropłą podobną do wszystkich innych. Sztuką jest być drobiną jedną w swoim rodzaju nawet jeśli jej istnienie jest krótkie. Uprawianie mądrości na początku może być trudne i rzeczywiście łączyć się raczej z pracą niż przyjemnością jaką będzie umiłowanie, ale pierwszy krok w życiu człowieka to też niemała trudność, a przecież potem już jakoś to idzie. Wszyscy bardzo chętnie sięgamy do mądrych sentencji czy aforyzmów. Poszukiwanie ich, to bardzo dobry początek, taki pierwszy krok ku mądrości. Jeśli nie poprzestaniemy na wymiarze estetycznym sentencji, na jej brzmieniu, rymie, autorze, tylko przeanalizujemy je w odniesieniu do czasu, kiedy powstała i kontekstu, a dla nas samych tu i teraz, to będzie to zapewne pierwszy ryt mądrości, oby nie jedyny i nie ostatni. Tak niewielkim wysiłkiem jesteśmy w stanie osiągnąć tak wiele – odzyskać siebie dla siebie.

Iwona Zakrzewska

REGULAMIN REGIONALNEGO KONKURSU PIOSENKI MIGANEJ I ŚPIEWANEJ „Śpiewam i czaruję Świat”.

§1. POSTANOWIENIA OGÓLNE

1. Organizatorem konkursu jest Regionalny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli i Informacji Pedagogicznej „WOM” w Rybniku, zwany dalej „Organizatorem”.
2. Współorganizatorami konkursu są:
 - a. Publiczne Przedszkole nr 6 w Jastrzębiu - Zdroju, ul Wielkopolska 18, 44-335 Jastrzębie – Zdrój
 - b. Fundacja PL ul. Mazowiecka 12, 44-335 Jastrzębie - Zdrój
3. Adres głównego organizatora konkursu: Regionalny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli i Informacji Pedagogicznej „WOM” w Rybniku, 44-200 Rybnik, ul. Parkowa 4a.
4. Adres e-mail głównego organizatora konkursu: info@wom.edu.pl, edu@wom.edu.pl
5. Regulamin konkursu jest dostępny w siedzibie głównego organizatora oraz na stronie www.wom.edu.pl.

§ 2. CELE KONKURSU

1. Promowanie polskiego języka migowego.
2. Upowszechnianie polskiego języka migowego jako alternatywy metod wyciszających.
3. Wdrażanie dzieci do tolerancji.
4. Promowanie dziecięcej twórczości artystycznej.

§ 3. ZASADY KONKURSU

1. Przesłuchania do Regionalnego Konkursu Piosenki Miganej i Śpiewanej „Śpiewam i czaruję Świat”, odbędą się w dniu 30 października 2019 roku, w Zespole Szkół nr 6 im. Króla Jana III Sobieskiego, ul. Harcerska 12, 44-335 Jastrzębie-Zdrój.
2. Konkurs polega na zaśpiewaniu jednej piosenki z jednoczesnym przekazaniem jej w języku migowym.

§ 4. WARUNKI UCZESTNICTWA

1. Konkurs przeznaczony jest dla dzieci w wieku przedszkolnym i uczniów szkół podstawowych klas I – III.
2. W konkursie prezentują się soliści oraz zespoły. Jako zespół traktuje się również duety, tria itp. Solistom nie mogą towarzyszyć chórki.
3. Wykonawcy przygotowują jedną piosenkę w języku polskim, którą jednocześnie prezentują również w polskim języku migowym.
4. O kolejności występu decyduje organizator.
5. Szkoły, przedszkola zgłaszające podopiecznych prosimy o dostarczenie podkładu muzycznego na pen drive w opisanej kopercie
6. Szkoła, przedszkole może wydelegować tylko jeden:
 - a. zespół maksymalnie 8 – o osobowy;
 - b. uczestnika.
7. Każdy uczestnik wykonuje jedną piosenkę, określoną w karcie zgłoszenia.
8. Na konkursie mogą być prezentowane utwory będące twórczością własną uczestników.
9. Organizator zapewnia aparaturę nagłaśniającą, nie zapewnia instrumentu klawiszowego.
10. Jury oceniać będzie według następujących kryteriów:
 - a. dobór repertuaru pod kątem możliwości wykonawczych dziecka,
 - b. ogólny wyraz artystyczny,
 - c. poprawność posługiwania się polskim językiem migowym
11. Wyniki przeglądu zostaną ogłoszone w dniu występu.

§ 5. ZASADY UCZESTNICTWA

1. Warunkiem uczestnictwa w konkursie jest przesłanie na adres pocztowy głównego organizatora:
 - **Regionalny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli i Informacji Pedagogicznej „WOM” w Rybniku, 44-200 Rybnik, ul. Parkowa 4a,**oryginału KARTY ZGŁOSZENIA (załącznik nr 1 do regulaminu), która zawiera:
 - imię nazwisko w przypadku solisty;
 - nazwę zespołu;
 - liczbę osób w zespole;
 - imię i nazwisko opiekuna solisty czy zespołu;
 - pełną nazwę, adres i telefon placówki;
 - informacje o wykonywanym utworze.
2. Kartę zgłoszenia należy przesłać do 11 października 2019 roku, decyduje data stempla pocztowego.
3. Do każdego zgłoszenia w przypadku solisty powinno być dołączone oświadczenie rodzica/opiekuna, stanowiące załącznik nr 2 do regulaminu.
4. Do każdego zgłoszenia w przypadku solisty i zespołu powinno być dołączone oświadczenie nauczyciela opiekuna uczestnika, stanowiące załącznik nr 3 do regulaminu.

§ 6. POSTANOWIENIA KOŃCOWE

1. Organizator zastrzega, że nie ponosi odpowiedzialności za zdarzenia uniemożliwiające prawidłowe przeprowadzenie konkursu, których nie był w stanie przewidzieć, lub którym nie mógł zapobiec, w szczególności w przypadku zaistnienia zdarzeń losowych, w tym siły wyższej.
2. Organizatorzy zastrzegają sobie prawo zmiany postanowień niniejszego Regulaminu w przypadku zmian przepisów prawnych lub innych istotnych zdarzeń mających wpływ na organizowanie Konkursu.
3. Niniejszy Regulamin wchodzi w życie z dniem rozpoczęcia naboru do konkursu i obowiązuje do czasu jego zakończenia tj. do 30 października 2019 roku.
4. Osoby, które nie spełnią któregośkolwiek z wymogów określonych w niniejszym Regulaminie lub podadzą nieprawdziwe informacje, zostaną automatycznie wyłączone z konkursu.

§ 7. OCHRONA DANYCH OSOBOWYCH

1. Administratorem danych osobowych jest Regionalny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli i Informacji Pedagogicznej „WOM” w Rybniku, z siedzibą przy ul. Parkowej 4a, 44-200 Rybnik, adres email: info@wom.edu.pl, edu@wom.edu.pl
2. Została wyznaczona osoba do kontaktu w sprawie przetwarzania danych osobowych – inspektor danych osobowych, adres e-mail: iodowom@wom.edu.pl
3. Podstawą przetwarzania danych jest wyrażona rodzica/opiekuna i nauczyciela zgoda, która może być cofnięta w dowolnym momencie, kierując w tej sprawie wniosek na wskazany powyżej adres. Cofnięcie zgody nie wpływa na zgodność z prawem przetwarzania, którego dokonano na podstawie wcześniej wydanej zgody przed jej wycofaniem.
4. Dane osobowe udostępnione na karcie zgłoszenia będą przetwarzane w związku z realizacją konkursu.
5. Po realizacji konkursu dane osobowe będą przechowywane do końca roku kalendarzowego w którym zakończył się Regionalny Konkurs Piosenki Miganej i Śpiewanej „Śpiewam i czaruję Świat”.
6. Rodzicowi/opiekunowi oraz nauczycielowi przysługuje prawo dostępu do treści danych osobowych oraz prawo ich sprostowania, usunięcia lub ograniczenia przetwarzania, prawo do sprzeciwu wobec przetwarzania, prawo do przenoszenia danych.
7. Rodzicowi/opiekunowi oraz nauczycielowi przysługuje prawo wniesienia skargi do organu nadzorczego Prezesa Urzędu Ochrony Danych Osobowych.
8. Dane osobowe nie będą wykorzystywane do innych celów. KARTA ZGŁOSZENIA
9. do udziału w REGIONALNYM KONKURSIE PIOSENKI MIGANEJ I ŚPIEWANEJ „Śpiewam i czaruję Świat”

KARTA ZGŁOSZENIA DO UDZIAŁU W REGIONALNYM KONKURSIE PIOSENKI MIGANEJ I ŚPIEWANEJ „ŚPIEWAM I CZARUJĘ ŚWIAT”

DANE UCZESTNIKA/ UCZESTNIKÓW PRZEGLĄDU

W PRZYPADKU SOLISTÓW

Imię i nazwisko

Opiekun (imię i nazwisko)

W PRZYPADKU ZESPOŁÓW

Nazwa zespołu

Liczba osób w zespole

Opiekun(imię i nazwisko).....

PEŁNA NAZWA PLACÓWKI

.....
.....

ADRES PLACÓWKI

.....
.....

TELEFON PLACÓWKI

WYKONYWANY UTWÓR (czas trwania ok.: min.)

Tytuł:

Autor tekstu:

Muzyka:

RODNIIP "WOM" RYBNIK
44-270 Rybnik, ul. Parkowa 4a
tel.: 032 424 73 84, fax: 032 424 74 72

e-mail: info@wom.edu.pl
www.wom.edu.pl